

ΣΩΚΡΑΤΗ Β. ΣΙΣΚΟΥ

Ιστοριοθρησκευτικό πεζογράφημα

Β' Έκδοση 2016

ΟΡΑΜΑΤΑ

ΜΕΡΟΣ Β'

Προσκύνημα
στα
Μετέωρα

ΘΕΣΣΑΛΙΟΝΙΚΗ

*Στη μνήμη
των γονέων μου*

ΣΩΚΡΑΤΗ Β. ΣΙΣΚΟΥ

Ιστοριοθρησκευτικό πεζογράφημα

Β' ΈΚΔΟΣΗ 2016

ΟΡΑΜΑΤΑ

ΜΕΡΟΣ Β'

Προσκύνημα
στα
Μετέωρα

ΘΕΣΣΑΛΙΟΝΙΚΗ

© Α' Έκδοση 2006
Β' Έκδοση 2016 (σε CD)
ΣΩΚΡΑΤΗΣ Β. ΣΙΣΚΟΣ
Κοσμοπούλου 14
546 43 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ISBN 978-960-9763-16-5

Εικόνα εξώφυλλου:
ΜΕΤΕΩΡΑ-Μονή Βαρλαάμ

I

Ο Λαντισλάς Μπάρτσικ είχε φτάσει στο Άγιον Όρος στα μέσα του Απρίλη. Είχε σκοπό να περιηγηθεί όσα μοναστήρια θα προλάβαινε μέσα σε δυο, περίπου, εβδομάδες. Το σοβαρό, όμως, οικονομικό πρόβλημα που τον απασχολούσε, τον ανάγκασε να αναζητήσει λύσεις, οι οποίες θα τον διευκόλυναν να συνεχίσει τις ταξιδιωτικές του αναζητήσεις και σε άλλους ιερούς τόπους της Ελλάδας.

Στο Άγιον Όρος ο ταξιδιώτης δεν χρειάζεται χρήματα. Ο ύπνος, το φαγητό, οι μετακινήσεις, τα πάντα είναι δωρεάν. Όταν ο Μπάρτσικ ξεκίνησε από τη Βουδαπέστη, είχε στο πορτοφόλι του ένα χρηματικό ποσό, που επαρκούσε για τα έξοδα ύπνου, μετακινήσεων και φαγητού λίγων μόνο ημερών. Θα 'πρεπε, συνεπώς, να βρει τρόπο να συγκεντρώσει κάποιο ποσό, για να συνεχίσει το ταξίδι του προς τα Μετέωρα της Θεσσαλίας και την Πάτμο των Δωδεκανήσων.

Στη μονή Φιλοθέου, συζήτησε το πρόβλημά του μ' ένα νεαρό καλόγερο, που μιλούσε πολύ καλά τη γερμανική γλώσσα. Εκείνος, ενημέρωσε τον ηγούμενο κι έτσι ο Μπάρτσικ άρχισε να προσφέρει τις υπηρεσίες του στη μονή, εξασφαλίζοντας ένα καλό μεροκάματο. Βοηθούσε στο ξυλουργείο, στα χωράφια, στην τραπεζαρία και όποια άλλη εργασία του ανάθεταν οι μοναχοί. Κάποιες φορές έκανε και τον διερμηνέα, όταν επισκέπτονταν τη μονή προσωπικότητες από ευρωπαϊκές ή άλλες χώρες. Τις ελάχιστες ελεύθερες ώρες του τις περνούσε, συνήθως, στη βιβλιοθήκη, συζητώντας με τον γλωσσομαθή βιβλιοθηκάριο ιστορικά βυζαντινά θέματα ή ξεφυλλίζοντας τα παλιά βιβλία και τις θαυμάσιες εικονογραφημένες περιγαμηνές.

Στο διάστημα αυτό της παραμονής του στο Άγιον Όρος, συναντήθηκε δυο φορές με τον Περικλή Θωμαΐδη. Ο καθηγητής του έδωσε την κάρτα του, με την ταχυδρομική διεύθυνση και το τηλέφωνό του, στη Λάρισα. Ήθελε να ξαναβρεθούν και να συνεχίσουν

τις ενδιαφέρουσες συζητήσεις τους, όταν ο Μπάρτσικ θα επισκεπτόταν τα Μετέωρα.

Μια φορά, επίσης, συναντήθηκε και με τον Φιλίπ Μπελφίς, όταν ο γάλλος διανοούμενος, μαζί με άλλους μοναχούς μετέφεραν, με την πλατφόρμα του τρακτέρ, κάτι παλιά σκαλιστά έπιπλα από τη μονή Φιλοθέου στη μονή Σταυρονικήτα. Σ' αυτή τη μονή ο Φιλίπ, συνέχιζε να ερευνά τα στοιχεία για την κατάληψη της Κωνσταντινούπολης από τους σταυροφόρους, το 1204.

Στις αρχές του Ιούνη είχε αποταμιεύσει ένα αρκετά σημαντικό χρηματικό ποσό. Τώρα πια μπορούσε να ξεκινήσει για τα Μετέωρα. Ο αρχοντάρης του μοναστηριού, του έδωσε τις διευθύνσεις και τα τηλέφωνα από διάφορες θρησκευτικές πανσιόν της Θεσσαλονίκης, στις οποίες προσφερόταν, σε πολύ χαμηλές τιμές, δωρεάν διανυκτέρευση και φαγητό, όταν ο ταξιδιώτης ήταν άπορος ή είχε συστάσεις από κάποιο εκκλησιαστικό ίδρυμα. Σ' αυτά τα «σπίτια αγάπης», έβρισκαν επίσης φαγητό και στέγη, φτωχοί άνθρωποι χωρίς οικογένεια, απόκληροι της ζωής, ναρκομανείς ή πόρνες, άρρωστοι και δυστυχισμένοι, που δεν είχαν κανένα εισόδημα για να επιβιώσουν.

Όταν το πλοiάριο έφτασε στο λιμάνι της Ουρανούπολης, ο Μπάρτσικ διαπίστωσε πως όλη η παραλία είχε μια εντελώς διαφορετική όψη, από αυτή που είδε όταν, πριν δυο μήνες, πήγαινε στο Άγιον Όρος. Οι πρώτοι τουρίστες είχαν φτάσει στην όμορφη αυτή παραλιακή κωμόπολη της Χαλκιδικής. Οι ταβέρνες, οι καφετέριες, τα εστιατόρια, είχαν στρωμένα τραπέζια στις αυλές και τα πεζοδρόμια. Ακούγονταν τραγούδια, ζωηρές νεανικές συζητήσεις, φωνές από καταστηματάρχες που προέτρεπαν τους τουρίστες να αγοράσουν τηνπραμάτεια τους. Απέναντι, κοντά στην παραλία, υψωνόταν ο παλιός βυζαντινός πύργος του 14^{ου} αιώνα.

Ο Μπάρτσικ ήταν τυχερός. Το λεωφορείο της γραμμής είχε φύγει υπερφορτωμένο. Όμως, δεν περίμενε παραπάνω από ένα τέταρτο της ώρας, όταν εμφανίστηκε κάποιος ταξιτζής. Είχε φέρει πελάτες από τη Θεσσαλονίκη και πρότεινε σ' αυτόν και σ' άλλους τρεις προσκυνητές, που αποβιβάστηκαν μαζί του απ' το πλοiάριο, να τους μεταφέρει με «εισιτήριο ευκαιρίας».

Έφτασαν στη Θεσσαλονίκη το απόγευμα. Ο ταξιτζής τον άφησε στην πόρτα της πρώτης πανσιόν, που βρισκόταν στο δρόμο τους

πηγαίνοντας προς το κέντρο της πόλης. Μόλις τακτοποίησε τις λίγες αποσκευές που περιείχε ο σάκος του, κατευθύνθηκε προς τον πλησιέστερο τηλεφωνικό θάλαμο και προσπάθησε, για αρκετή ώρα, να επικοινωνήσει με τους γονείς του. Από το Άγιον Όρος δεν ήταν εύκολη η τηλεφωνική επικοινωνία. Οι γραμμές και τα τηλέφωνα ήταν παλιάς τεχνολογίας. Με τη βοήθεια των μοναχών κατάφερε, δυο τρεις φορές, να πιάσει Βουδαπέστη και να μιλήσει με τη μητέρα του. Με τις διακοπές και τα παράσιτα η συνεννόηση ήταν ελλιπής, αλλά τουλάχιστο οι δικοί του καθησύχαζαν στην ιδέα πως ήταν καλά και περιορίζονταν οι όποιες ανησυχίες τους.

Όταν κατάφερε να πιάσει ελεύθερη γραμμή και στην άλλη άκρη του σύρματος άκουσε το κλάμα της μητέρας του, του ήρθε η επιθυμία να πετάξει το ακουστικό και να τρέξει στο αεροδρόμιο, για να επιστρέψει στο πατρικό του σπίτι. Στη συνέχεια της συζήτησης είχαν ηρεμήσει και οι δυο τους. Η μητέρα του τον παρακάλεσε να επιστρέψει στη Βουδαπέστη, μόλις ολοκλήρωνε τις επισκέψεις του στα αρχαία και βυζαντινά μνημεία της Ελλάδας. Θα 'πρεπε, με νηφαλιότητα και περισυλλογή, ν' αντιμετωπίσει το επαγγελματικό του μέλλον. Οι καιροί που έρχονταν ήταν δύσκολοι κι επικίνδυνοι. Του μίλησε για τον πόλεμο και την αναμενόμενη ολοκληρωτική διάλυση της Γιουγκοσλαβίας. Για τις ανησυχίες των Ούγγρων και των κατοίκων των άλλων κρατών του πρώην σοβιετικού μπλοκ. Για τις ανακατατάξεις των συνόρων της Βαλκανικής, που είχαν ήδη αρχίσει από τα δυο προηγούμενα χρόνια και μετέβαλαν τη νοτιοανατολική Ευρώπη σε μπαρουταποθήκη. Έρχονταν μαύρα μαντάτα και από το Κόσοβο κι όλοι περίμεναν την άγρια μπόρα που θα ξεσπούσε.

Η μητέρα του τον ενημέρωσε, επίσης, πως ο πατέρας του ήταν πολύ στενοχωρημένος. Πίστευε πως ο γιος του, με την ανώτερη μόρφωσή του, τις εγκυκλοπαιδικές του γνώσεις, τις ξένες γλώσσες και την αξιόλογη επιστημονική εργασία του για το διεθνές εμπόριο, είχε τεράστιες προοπτικές επαγγελματικής καταξίωσης σε μια τόσο μεγάλη εξαγωγική εταιρία στην οποία, ως μεταφραστής, εργαζόταν πάνω από δυο χρόνια.

Ήδη, με μισόλογα, του έδωσαν να καταλάβει πως τον προόριζαν για ανώτερο βασικό στέλεχος της επιχείρησης. Και να ξαφνικά που τα βρόντηξε όλα καταγής κι οι ελπίδες του πατέρα του, να τον δει

μια μέρα επιτυχημένο διευθυντικό στέλεχος της AGRO-EXPORT, έμειναν αππραγματοποίητα όνειρα. Την περασμένη εβδομάδα, η απόγνωση του πατέρα του είχε μετατραπεί σε οργή. Ο πρόεδρος της εταιρίας τον ενημέρωσε πως θεωρούσε το γιο του «ως παραιτηθέντα, από τη Δευτέρα 27 Απριλίου του 1992, λόγω της αδικαιολόγητης μακρόχρονης απουσίας του».

Ο Μπάρτσικ ένωσε ένα τσίμπημα στην καρδιά όταν η μητέρα του, με μισόλογα, τον ενημέρωσε και για τους αρραβώνες της Βέρας με τον Φέρεντς, το δικαστικό. Όμως, κατά κάποιο τρόπο, θεώρησε πως δικαιώθηκαν οι υπόνοιές του όταν εκνευρίστηκε μαζί της, τότε, στην κυριακάτικη εκδρομή τους στη λίμνη Μπάλατον. Η μητέρα του, ίσως για να τον παρηγορήσει, του τόνισε δυο τρεις φορές πως, η πρώην αρραβωνιαστικιά του, ήταν υπερβολικά «μοντέρνα» στις αντιλήψεις της για τις σχέσεις των δυο φύλων και για το λόγο αυτό «δεν ήταν κατάλληλη σύζυγος για έναν άνθρωπο των γραμμάτων, για έναν διανοούμενο, σαν αυτόν».

Η τηλεφωνική συζήτηση με τη μητέρα του τον προβλημάτισε έντονα. Το βράδυ, στην πανσιόν, είχε κουλουριαστεί στο ένα από τα οχτώ κρεβάτια του ανήλιου και υγρού δωματίου και σκεφτόταν όλα όσα είχαν θίξει στην δεκαπεντάλεπτη συνομιλία τους. Οι υπόλοιποι «συγκάτοικοί» του, ήταν άνθρωποι με τους οποίους θα ήταν αδύνατο να επικοινωνήσει, κι αν ακόμα γνώριζαν γαλλικά ή γερμανικά. Ο ένας, μεγάλης ηλικίας, αξύριστος, με παλιά λιγδωμένα ρούχα και στραπατσαρισμένη τραγιάσκα, έμοιαζε να έχει το τρέμουλο των αλκοολικών. Τα χείλια του, πρησμένα, όπως και η άκρη της γλώσσας του, κρέμονταν αφήνοντας μισάνοιχτο το στόμα του. Τα μάτια του, τσιμπλιασμένα και υγρά, συμπλήρωναν το πορτρέτο ενός περιθωριακού ατόμου. Όταν ο Μπάρτσικ τον χαιρέτησε, μπαίνοντας στο δωμάτιο, έκανε το λάθος να τον καλημερίσει αντί να τον καλησπερίσει. Στους δυο μήνες που έμεινε στο Άγιον Όρος, έμαθε αρκετές ελληνικές λέξεις και χρήσιμες καθημερινές φράσεις, όμως το λάθος του δεν έγινε από άγνοια των εννοιών των λέξεων, αλλά ήταν μια εσφαλμένη φραστική διατύπωση. Ο άλλος, χωρίς να τον κοιτάξει, αποκρίθηκε βραχνά καταπίνοντας το σάλιο του.

- Τι καλημέρα χριστιανέ μου! Κοντεύει μεσάνυχτα κι εσύ κοιμάσαι όρθιος!

Οι άλλοι δυο, αδύναμοι, σκελετωμένοι και με ίδια σχεδόν χαρακτηριστικά, σαν δίδυμα αδέρφια διαφορετικής ηλικίας, φαίνονταν άρρωστοι και εξαντλημένοι. Κοιμόνταν ανάσκελα και σχεδόν ξεσκέπαστοι, στα διπλανά κρεβάτια, χωρίς να ενοχλούνται από το φως της μεγάλης ηλεκτρικής λάμπας που κρεμόταν από το κέντρο του ταβανιού.

Ο Μπάρτσικ είδε το ρολόι του. Οι δείκτες έδειχναν έντεκα και πέντε. Παρά την κουραστική κι εξαντλητική μέρα που πέρασε, ένιωθε πως δεν θα τον έπιανε εύκολα ο ύπνος. Έβγαλε από το σακκο του κάτι ξενόγλωσσα διαφημιστικά φυλλάδια του ελληνικού οργανισμού τουρισμού και αφοσιώθηκε στο διάβασμα. Ένιωσε τα βλέφαρά του να βαραίνουν, όταν νόμισε πως άκουσε το δυνατό ροχαλητό του διπλανού ιδιόρρυθμου άγνωστου συγκατοίκου του. Οι ρυθμικοί πνιχτοί και υπόκωφοι ήχοι άρχισαν να δυναμώνουν. Ο Μπάρτσικ γύρισε προς το παράθυρο και είδε πυκνά μαύρα σύννεφα να στροβιλίζονται και να ξεχύνονται στο δωμάτιο, ενώ τα κρεβάτια, το τραπέζι και οι καρέκλες άρχισαν να διογκώνονται, να υψώνονται, να σχηματοποιούνται και να δημιουργούν ένα σύμπλεγμα από μικρές κατοικίες και ψηλές πολυκατοικίες. Ακούγονταν γυναικείες φωνές, παιδικά κλάματα, αγκομαχητά θανάτου... Του προκαλούσαν ανατριχίλα οι ριπές των πολυβόλων, ο κρότος των ρουκετών, οι λάμπες από τις βόμβες ναπάλμ... Μια φωνή ακούστηκε από βαθιά, σα να 'βγαινε από τον πάτο του πηγαδιού...

- Ο πλανητάρχης θ' αφανίσει τους κακούς... Θα φέρει τη δημοκρατία και την ελευθερία στους απολίτιστους λαούς... Θα επικρατήσει η ειρήνη στον κόσμο...

Σιγά σιγά τα σύννεφα ξεμάκρυναν με στροβιλισμούς, παίρνοντας πολύχρωμα φουτουριστικά σχήματα. Τα μικρά σπιτάκια βούλιαζαν σε έλη και στο βάθος άρχισαν να υψώνονται θεόρατοι ουρανοξύστες. Δυο απ' αυτούς, σαν δίδυμοι πύργοι της Βαβέλ, έφταναν και χάνονταν μέσα στα σύννεφα, απεικονίζοντας τη δύναμη μιας υπέρτατης κρατικής εξουσίας. Και ξαφνικά, φοβερές λάμπες φωτίσαν τον ουρανό. Τα πελώρια οικοδομήματα άρχισαν να καταρρέουν σκεπάζοντας με σκόνη το σύμπαν. Τα μαύρα σύννεφα

έγιναν κόκκινα. Χρυσ αφένια αστροπελέκια χαράκωναν τον ουρανό. Και πάλι κραυγές, κλάματα, αγκομαχητά θανάτου, ικεσίες ανθρώπων... Και πάλι η υπόκωφη βαθιά φωνή να ακούγεται σαν σφύριγμα αποκρουστικού μυθικού ερπετού.

- Να η ώρα της πληρωμής και της εκδίκησης!

Πέρα στον ορίζοντα, ο ματωμένος δίσκος του ήλιου χανόταν σιγά σιγά πίσω από τα βουνά, ενώ σ' όλη την έκταση, όπου έφτανε η ματιά, μια τεράστια έρημος απλωνόταν καταπίνοντας ανθρώπους και γκρεμισμένα οικοδομήματα. Απόλυτη, νεκρική σιγή. Νέα ζοφερή εικόνα θανάτου και καταστροφής. Και πάλι η ίδια ανατριχιαστική υπόκωφη φωνή.

- Αυτή είναι η ώρα της αντεκδίκησης!

Κι έπειτα σιωπή. Η οσμή του θανάτου. Και κάπου κάπου η επιθανάτια αγωνία των αθών, σαν ξεχρωμισμένο ερωτηματικό σ' έναν μαυροπίνακα χάους και μίσους.

Ο Μπάρτσιακ άνοιξε τα μάτια του. Οι αναπνοές των άλλων ακούγονταν βαριές. Ο ηλικιωμένος αλκοολικός κοιμόταν κι αυτός φορώντας την τραγιάσκα του, με μάτια μισάνοιχτα και το στόμα του ν' ανοιγοκλείνει, όταν κάποιο ροχαλητό ξέφευγε από τα χείλη του.

Όπως κάθε φορά που ξυπνούσε, μετά από κάποιο όραμα, ένιωθε αδύναμος, εξαντλημένος και πνιγμένος στον ιδρώτα. Με μια πετσέτα σκούπισε το μέτωπο, το στήθος και τις μασχάλες του κι έβαλε τα χέρια του πίσω από το κεφάλι του για να στηριχθεί καλύτερα στο μαξιλάρι. Ήξερε πως, για πολλές ώρες, δεν θα μπορούσε να ξανακοιμηθεί. Το φως στο ταβάνι ήταν δυνατό και κάποια στιγμή σκέφτηκε να βγάλει από το σάκο του το βιβλίο με την ιστορία του Αγίου Όρους ή κάποιο διαφημιστικό έντυπο για τη Θεσσαλονίκη ή τα Μετέωρα. Στο τέλος, προτίμησε να κοιτάζει το ταβάνι και να αφήσει τις σκέψεις του να τον παρασύρουν σε σκόρπιες παραστάσεις και ιδέες. Άλλοτε ταξίδευε νοερά στη Βουδαπέστη, στα αγαπημένα του πρόσωπα, στους γνωστούς του, στους παλιούς συναδέλφους του στην εταιρεία, κι άλλοτε στα πρόσωπα που γνώρισε από τότε που ήρθε στην Ελλάδα και κυρίως κατά τη διάρκεια της παραμονής του στο Άγιον Όρος.

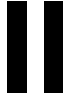
Περισσότερο τον εντυπωσίασαν οι γνωριμίες του με τους μοναχούς, ο ασκητικός τρόπος της ζωής τους και η νηφαλιότητά τους στην αντιμετώπιση των καθημερινών προβλημάτων. Ένιωσε την

απόλυτη ηρεμία σ' έναν κόσμο πίστης και θρησκευτικής αφοσίωσης, που του έφερε γαλήνη και πνευματική ισορροπία, μέσα σ' ένα καταπράσινο, μαγευτικό περιβάλλον, που σε μαγνήτιζε και σ' οδηγούσε στην αγκαλιά του Θεού. Είχε την εντύπωση πως ζούσε σε μια άλλη εποχή, πως συμμετείχε σε γεγονότα που συνέβαιναν πριν από πέντε ή δέκα αιώνες.

Θυμήθηκε, επίσης, τη γνωριμία του, τις συζητήσεις και τις λογοτεχνικές και φιλοσοφικές του αναζητήσεις με τον Φιλίπ Μπελφίς και τον καθηγητή Περικλή Θωμαΐδη. Με τον πρώτο, εκτός από την απρογραμμάτιστη εκείνη συνάντησή τους, όταν μετέφεραν τα παλιά έπιπλα με το τρακτέρ, δεν είχε την ευκαιρία να ξαναμιλήσει για να προγραμματίσουν τον τρόπο της νέας τους συνάντησης, όπως είχαν συμφωνήσει οι τρεις τους, όταν για πρώτη φορά αποβιβάστηκαν στη Δάφνη, στο γραφικό λιμανάκι της μοναστικής πολιτείας του Άθω. Ήξερε μόνο πως ο Γάλλος εξακολουθούσε να παραμένει στη μονή Σταυρονικήτα.

Ο Θωμαΐδης θα πρέπει να είχε αναχωρήσει από το Άγιον Όρος, τουλάχιστο πριν από ένα δεκαήμερο. Θυμόταν πως του μίλησε για τη συμμετοχή του, στις αρχές του Ιούνη, σε κάποιο συνέδριο στο Βερολίνο. Με την ευκαιρία αυτή θα περνούσε, μαζί με τη γερμανίδα σύζυγό του, από το Φράϊμπουργκ, για να επισκεφθούν τους γονείς της.

Δεν ήξερε πόση ώρα πέρασε με τέτοιες σκόρπιες εικόνες και σκέψεις. Ένιωσε τα βλέφαρά του να βαραίνουν και δεν κατάλαβε τη στιγμή, που βυθίστηκε σ' έναν βαθύ και ήρεμο ύπνο. Όταν ξύπνησε, είχε ξημερώσει. Ο γερομεθύστακας δεν βρισκόταν στο κρεβάτι του. Φαίνεται πως είχε φύγει πολύ πρωί. Ένας υπάλληλος του ξενώνα τον ενημέρωσε πως, ο ένας από τους δυο αδελφούς ήταν άρρωστος και ο άλλος, που τον συνόδευε, είχε κλείσει ραντεβού στα εξωτερικά ιατρεία του νοσοκομείου, για να κάνουν τις απαραίτητες εξετάσεις. Είχαν φύγει κι αυτοί τα χαράματα, πριν καλά καλά ξημερώσει.

Όταν ο Μπάρτσικ βγήκε από τον ξενώνα, το πρώτο πράγμα που έκανε ήταν να αναζητήσει έναν τηλεφωνικό θάλαμο. Προσπάθησε να επικοινωνήσει με τον Περικλή Θωμαΐδη, αλλά, παρά τις επίμονες απόπειρές του, δεν τα κατάφερε. Ο αυτόματος τηλεφωνητής επαναλάμβανε, στα ελληνικά, μαγνητοφωνημένες οδηγίες τις οποίες, όπως ήταν φυσικό, αδυνατούσε να κατανοήσει.

Ρώτησε δυο τρεις περαστικούς, με ποιο τρόπο θα μπορούσε να πραγματοποιήσει το τηλεφώνημα. Οι άλλοι δεν ήξεραν γαλλικά ή γερμανικά κι έτσι δεν κατάφερε να αποσπάσει κάποια χρήσιμη πληροφορία. Ρωτώντας, άλλοτε με τα λίγα ελληνικά του και τα ακόμα πιο λίγα αγγλικά του κι άλλοτε με νεύματα και χειρονομίες, έφτασε ως το τηλεφωνικό κέντρο του οργανισμού τηλεπικοινωνιών. Εκεί, οι γλωσσομαθείς υπάλληλοι τον οδήγησαν σ' έναν από τους πολλούς τηλεφωνικούς θαλάμους, του έδωσαν μια αριθμημένη πλακέτα και τον συνέδεσαν με το τηλέφωνο του Θωμαΐδη, στη Λάρισα.

Ακούστηκε το χαρακτηριστικό κουδούνισμα της κλήσης, έξι ως επτά φορές. Κανένας δεν απαντούσε. Ήταν έτοιμος να κρεμάσει το ακουστικό στη θέση του, όταν άκουσε μια βραχνή, διστακτική, γυναικεία φωνή.

- Ντα.... Λέγκε κύριος...

Μίλησε στα γερμανικά και ζήτησε τον καθηγητή. Επειδή δεν πήρε καμιά απάντηση, επανέλαβε τα ίδια στα γαλλικά. Η γυναίκα κάτι ψέλλισε στα σλαβικά και μετά από μικρής διάρκειας σιωπή είπε:

- Γκοσποντίν, πάρε κυρία... εντώ...

Η δεύτερη γυναικεία φωνή ήταν άχρωμη, αργόσυρτη και εξασθενημένη. Μόλις που ακουγόταν.

- Εμπρός! Ορίστε παρακαλώ...

Ο Μπάρτσικ της μίλησε στα γερμανικά. Η γυναίκα νόμισε πως επρόκειτο για λάθος ή φάρσα. Ήταν έτοιμη να κλείσει το τηλέφωνο.

Τη σταμάτησε την τελευταία στιγμή, με τα λίγα ελληνικά που έμαθε στο Άγιο Όρος.

- Μη κλείσει κυρία.... Εγκώ φίλος Περικλής...

Η άρρωστη γυναίκα του απάντησε και πάλι στα ελληνικά. Την παρακάλεσε να περιμένει μια στιγμή.

- Περιμένει λίγο φράου... Παρακαλώ μισό λεφτό...

Άνοιξε την πόρτα του θαλάμου και παρακάλεσε τον υπάλληλο του κοντινού αντικρινού γραφείου, να τον βοηθήσει στην τηλεφωνική επικοινωνία του. Ευτυχώς, μ' αυτό τον τρόπο κατάφερε να έχει τις πληροφορίες που τον ενδιέφεραν.

Η γυναίκα στο τηλέφωνο ήταν η, υπέργηρη και με βεβαρημένη υγεία, μητέρα του καθηγητή. Ο γιος της και η νύφη της θα επέστρεφαν από τη Γερμανία σε δυο μέρες. Θα έφταναν στη Λάρισα την Πέμπτη, στις έντεκα του Ιούνη.

Όλα του ερχόταν βολικά. Σκόπευε να μείνει στη Θεσσαλονίκη ως το Σάββατο και να ξεκινήσει για τη Λάρισα, με το τρένο, το πρωί της Κυριακής. Όμως, θα φρόντιζε πρώτα να συνεννοηθεί με το Θωμαΐδη για τον τόπο και την ώρα της συνάντησής τους.

Είχε μπροστά του ένα πενθήμερο για να γνωρίσει την πόλη και τα μνημεία της Θεσσαλονίκης. Τα έξοδά του θα ήταν μηδαμινά, αφού στον ξενώνα εξασφάλιζε, εκτός από τη δωρεάν διανυκτέρευση, άφθονο και καλό, επίσης, φαγητό.

Ήταν μια θαυμάσια μέρα. Περπάτησε ως το πάρκο του Λευκού Πύργου και κάθισε σε ένα παγκάκι, στην άκρη της προκουμαίας. Έβγαλε και μελέτησε καλά τους χάρτες, για να εντοπίσει καλύτερα τα σπουδαιότερα μνημεία της πόλης. Αριστερά του, στο βάθος, υψωνόταν ο ανδριάντας του έφιππου Μεγάλου Αλεξάνδρου, με το βουκεφάλια να ορθώνεται ατίθασος στα δυο του πόδια.

Εκεί κοντά βρισκόταν το αρχαιολογικό μουσείο με τους θησαυρούς των μακεδόνων βασιλέων και δίπλα του, στην άλλη πλευρά του δρόμου, το βυζαντινό μουσείο.

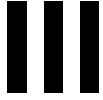
Η Θεσσαλονίκη είναι γνωστή για τη βυζαντινή ιστορία της και τις περίλαμπρες εκκλησίες της, που κτίστηκαν την εποχή που η πόλη θεωρούνταν «συμβασιλεύουσα», με την πρωτεύουσα των αυτοκρατόρων του Βυζαντίου, την Κωνσταντινούπολη. Ο Μπάρτισικ είχε σκοπό να επισκεφθεί τις παλαιότερες και πιο αξιόλογες από αυτές για να θαυμάσει και τις εξαισίες τοιχογραφίες και τα μω-

σαϊκά τους. Είχε αποκτήσει μια κάποια εμπειρία στην καλλιτεχνική εκτίμηση τέτοιων έργων τέχνης, κατά τη διάρκεια της παραμονής του στο Άγιον Όρος.

Καθισμένος, επί ώρες, στο παγκάκι της προκουμαίας, είχε βυθιστεί στην ανάγνωση των διαφημιστικών εντύπων του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού. Διάβασε για άλλη μια φορά την ιστορία αυτής της πόλης. Η Θεσσαλονίκη ήταν αδερφή του Μεγάλου Αλεξάνδρου και θυγατέρα του βασιλιά της Μακεδονίας Φιλίππου Β΄. Ο πατέρας της την ονόμασε έτσι για να γιορτάσει και να απαθανατίσει κάποια νίκη εναντίον των γειτόνων του Θεσσαλών. Η «Θεσσαλονίκη» αποτελείται από δυο ελληνικές λέξεις, που σημαίνουν Νίκη επί των Θεσσαλών. Για χάρη της Μακεδόνισσας αυτής πριγκίπισσας, ο σύζυγός της Κάσσανδρος και μετέπειτα βασιλιάς της Μακεδονίας, έχτισε την πόλη γύρω στα 315 π.Χ.

Όπως πληροφορήθηκε ο Μπάρτσικ, από τους μοναχούς του Αγίου Όρους, η πόλη είχε γιορτάσει, πριν από έξι χρόνια, τη συμπλήρωση εικοσιτριών αιώνων από την ίδρυσή της. Ο βασιλιάς Κάσσανδρος είχε επιχειρήσει ένα μεγάλο και πετυχημένο επίτευγμα. Συγκέντρωσε όλες τις γύρω μικρές κωμοπόλεις στην πιο ιδανική θέση του Θερμαϊκού κόλπου και ίδρυσε μια μεγαλούπολη, που είχε δεσπόζουσα θέση στον ελληνικό κόσμο του βορρά.

Η ώρα είχε περάσει για καλά και θα 'πρεπε να βιασθεί για να προλάβει, στον ξενώνα, το μεσημβρινό «γεύμα αγάπης».

Είχε περάσει μια ήσυχη νύχτα, χωρίς οράματα κι εφιάλτες. Ο υπεύθυνος του ξενώνα του είχε παραχωρήσει ένα άλλο κρεβάτι, στο δεύτερο όροφο του οικήματος. Οι νέοι συγκάτοικοί του ήταν ένας καλοκάγαθος και φιλήσυχος χωρικός, που είχε βάλει τη γυναίκα του στο νοσοκομείο για εγχείρηση καρδιάς και κάποιοι νεαροί μιας εκκλησιαστικής σχολής. Η ομάδα των νεαρών ήρθε στη Θεσσαλονίκη από την επαρχία, για να παρακολουθήσει ένα σεμινάριο που οργάνωσε η Ιερά Μητρόπολη.

Όλοι οι νεαροί, συνολικά έξι, ήταν ευγενικοί και με καθαρό κι επιμελημένο αλλά όχι εξεζητημένο ντύσιμο. Οι δυο από αυτούς ήξεραν μερικές γαλλικές λέξεις κι έτσι έγινε μια κάποια πρώτη γνωριμία, χωρίς τη δυνατότητα να γίνουν σοβαρές συζητήσεις. Το επίπεδο των γνώσεών τους στα γαλλικά, δεν επέτρεπε μια πιο ουσιαστική και σωστή επικοινωνία. Για το λόγο αυτό οι νεαροί, με πολύ προσεγμένη και πολιτισμένη συμπεριφορά, συζητούσαν χαμηλόφωνα τα δικά τους προβλήματα, όταν βρισκόταν και ο Μπάρτσιακ στο ευρύχωρο και ευήλιο οκτάκλινο δωμάτιο.

Ο χωρικός έφευγε από τον ξενώνα πολύ πρωί, σχεδόν χαράματα κι επέστρεφε κατάκοπος κι εξουθενωμένος αργά το βράδυ. Μιλούσε ελάχιστα και, συνήθως, η παραμονή του στον ξενώνα διαρκούσε, αποκλειστικά, στις περιορισμένες ώρες του ύπνου.

Ο Μπάρτσιακ φρόντισε, εκείνη τη μέρα, να φύγει από τον ξενώνα μόλις πήρε το πρωινό του. Περπάτησε για λίγο στην παραλία και μετά έφτασε στο αρχαιολογικό μουσείο, την ώρα που μόλις είχε ανοίξει η κεντρική είσοδος.

Αυτά που αντίκρισε, στις μισοσκότεινες αίθουσες, πίσω από τις φωτισμένες βιτρίνες, τον έκαναν να νιώσει δέος και θαυμασμό. Γλυπτές μπρούτζινες ή αλαβάστρινες φιγούρες και μορφές, λεπτά χρυσά κομψοτεχνήματα, φωτογραφίες από τοιχογραφίες άπειρου κάλλους, που αποκαλύφθηκαν στους μακεδονικούς τάφους της Βεργίνας, αποδείκνυαν το επίπεδο της πολιτιστικής εξέλιξης των

βορείων Ελλήνων, τον 4^ο π.Χ. αιώνα. Τι να πρωτοθαυμάσει κάποιος! Τα χάλκινα ή κεραμικά οικιακά σκεύη με τις επιγραφές και τις εγχάρακτες απεικονίσεις προσώπων ή μύθων της ελληνικής ιστορίας! Την ολόχρυση λάρνακα της βασίλισσας, με την εγχάρακτη παράσταση του άστρου της Βεργίνας! Τον θώρακα και την ασπίδα του βασιλιά, ένα πραγματικά καλλιτεχνικό αριστούργημα ή τις γλυπτές μορφές του Διόνυσου και του Ηρακλή! Τις αλαβάστρινες μινιατούρες των πορτρέτων της μακεδονικής βασιλικής οικογένειας ή τις απaráμιλλης τέχνης τοιχογραφίες των τάφων που απεικόνιζαν σκηνές από την ελληνική μυθολογία, όπως η αρπαγή της Περσεφόνης από τον Πλούτωνα!

Εκστατικός ο Μπάρτσικ, μπροστά σ' αυτή την εντυπωσιακή παρέλαση μαρτυριών της αρχαίας ελληνικής ιστορίας και του πολιτισμού των Ελλήνων, θυμήθηκε την έκρηξη οργής του Περικλή Θωμαΐδη, όταν τους εξηγούσε, σ' αυτόν και στο Φιλίπ, την πλαστογράφηση της ιστορίας της Μακεδονίας από τα κομμουνιστικά κέντρα προπαγάνδας, στις αρχές του 20ού αιώνα, και την κατάπτυστη αποδοχή μιας μετακομμουνιστικής κατάστασης πραγμάτων από την δυτικοευρωπαϊκή κουλτούρα.

Οι εκπληκτικές μαρτυρίες των βασιλικών τάφων της αρχαίας πρωτεύουσας της Μακεδονίας, που έφερε στην επιφάνεια ο αρχαιολόγος Μανόλης Ανδρόνικος, δεν ήταν οι μοναδικές αποδείξεις για την ελληνική ταυτότητα των Μακεδόνων. Και μόνο το γεγονός πως, οι Θεοί και η κοινή θρησκευτική πίστη όλων των Ελλήνων είχε θεμελιωθεί στην κορφή του μακεδονικού Ολύμπου και πως οι Μακεδόνες βασιλείς έπαιρναν μέρος στους Ολυμπιακούς αγώνες, από τον 5^ο π.Χ. αιώνα, όταν η Μακεδονία ήταν ένα ασήμαντο και απολίτιστο βασίλειο, είναι αρκετά για ν' αποδείξουν την ελληνικότητα των Μακεδόνων.

Η πλαστογράφηση της ιστορίας της Μακεδονίας υπήρξε η μεγαλύτερη πολιτιστική απάτη του 20ού αιώνα. Τα τιτοϊκά και σταλινικά εργαστήρια προπαγάνδας, μετέτρεψαν την άλλοτε σλαβική Βαρδάρια σε «μοναδική Μακεδονία». Η κυρίαρχη πλέον, και χωρίς άλλον αντίπαλο υπερδύναμη, που διέλυσε τα πάντα στον κομμουνιστικό κόσμο της Ανατολικής Ευρώπης, άφησε αυτό το ιστορικό ψεύδος να αιωρείται, για να παίξει ευκολότερα το παιχνίδι των συνοριακών ανακατατάξεων στη Βαλκανική.

Ο Μπάρτσιακ θυμήθηκε και πάλι τον καθηγητή Θωμαΐδη, όταν μιλούσε για τους λαούς που δεν έχουν αξιόλογο πολιτιστικό παρελθόν και που προσπαθούν να οικειοποιηθούν την ιστορία και τον πολιτισμό των αρχαίων Ελλήνων ή των Ρωμαίων. Μια από τις προτάσεις του καθηγητή, σε γνωστή και μεγάλη ελληνική εφημερίδα, πέρασε απαρατήρητη από τους πολλούς και χλευάστηκε από τους λίγους κουλτουριάρηδες της πρωτεύουσας. Όποιος αγνοεί τα σχέδια των «ομάδων από ειδικούς», που διαμορφώνουν την πολιτική της υπερδύναμης στη νοτιοανατολική Ευρώπη, δικαιολογημένα μεταβάλλεται, με τις συναινετικές του θέσεις, σε όργανο επιτυχίας αυτών των στόχων.

Ο Θωμαΐδης είχε προτείνει να συγκληθεί ένα διεθνές συνέδριο στη Βεργίνα, με τη συμμετοχή καθηγητών από τα μεγαλύτερα πανεπιστήμια του κόσμου, για να εξετασθεί το πρόβλημα της πλαστογράφησης της ιστορίας και να αναδειχθούν οι αρχαιολογικές μαρτυρίες, που αποδεικνύουν γεγονότα. Οι θέσεις των ειδικών και τα πορίσματα να δημοσιευτούν και να σταλούν σε οργανισμούς, σε κυβερνήσεις και στις μεγάλες βιβλιοθήκες του κόσμου. Ένα τέτοιο συνέδριο θ' αποτελεί την πιο έγκυρη φωνή της αλήθειας. Κάποιοι δεν θέλουν ν' ακουστεί αυτή η φωνή.

Εκτός από τη σλαβοποίηση της ιστορίας της Μακεδονίας, παρόμοιοι εξωφρενικοί ισχυρισμοί και ανόητες θεωρίες ακούγονται και από άλλες πλευρές. Πριν από λίγο καιρό, ο Μάρτιν Μπερνάλ διατύπωσε τη θεωρία της «Μαύρης Αθηνάς», για ν' αποδείξει, δήθεν, τις αφροασιατικές ρίζες του ελληνικού κλασικού πολιτισμού. Σύμφωνα μ' αυτή, οι Έλληνες φιλόσοφοι «έκλεψαν» τις ιδέες και τις φιλοσοφικές τους απόψεις και εργασίες, από τους μαύρους φιλόσοφους της Βόρειας Αφρικής. Ο Μπερνάλ, μάλιστα, ισχυρίζεται πως ο Σωκράτης ήταν νέγρος κι ο Αριστοτέλης αντέγραψε τα έργα των Αφρικανών φιλοσόφων, τα οποία βρισκόνταν στη βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας. Όταν του επεσήμαναν πως, η πασίγνωστη αυτή βιβλιοθήκη χτίστηκε μετά το θάνατο του Αριστοτέλη, η απάντηση ήταν πως αυτό αποτελεί «μια ασήμαντη λεπτομέρεια».

Η χωρίς πολιτιστικό υπόβαθρο υλιστική και τεχνοκρατική Pax Americana, ενισχύει σιωπηρά αυτού του είδους τις διαστρεβλώσεις και πλαστογραφίες της ιστορίας. Όλοι οι πολιτιστικοί, πολιτικοί ή οικονομικοί διεθνείς οργανισμοί και φορείς, ελέγχονται από την υ-

περδύναμη και σιωπούν. Η Ευρώπη σέρνεται σαν σκουλήκι πίσω από την υπερατλαντική δύναμη. Βαδίζουμε σιγά σιγά προς έναν κόσμο χωρίς πολιτιστικές αξίες. Σ' έναν κόσμο σκοταδισμού και συγκαλυμμένου φασισμού. Η Ευρώπη δεν ανησυχεί που, πέρα από τον Ατλαντικό, αναδύεται μια νέα αντιφατική φιλοσοφία για τη «δημοκρατική δικτατορία».

Το παιχνίδι πλαστογράφησης της ιστορίας συνεχίζεται. Κάποιος ισχυρίστηκε πως ο Σπάρτακος, ήταν Άραβας από τη Μεσοποταμία. Οι Τούρκοι, ιστορικοί «απέδειξαν», με ταχυδακτυλουργικό τρόπο, πως ο Όμηρος, ο Θαλής, η Σαπφώ, ο Πυθαγόρας κι άλλοι Έλληνες λόγιοι και φιλόσοφοι ήταν... τουρκικής καταγωγής. Σε κανένα σχολικό ή τουριστικό έντυπο δεν γράφεται κάτι, για τη σχέση των αρχαίων ή βυζαντινών μνημείων της Μικράς Ασίας με την ελληνική καλλιτεχνική δημιουργία και φιλοσοφία. Όλα είναι επιτεύγματα των κατοίκων του τουρκικού έθνους. Συνεπώς, τα ομηρικά έπη γράφτηκαν για τα τουρκόπουλα, αλλά τα «ιδιοποιήθηκαν» οι αρχαίοι Έλληνες, για να τα συμπεριλάβουν στη σχολική ύλη διδασκαλίας των ελληνικών πόλεων / κρατών.

- Ζούμε, δυστυχώς, στην εποχή των αγυρτών και των πλαστογράφων, σιγοψιθύρισε ο Μπάρτσιακ, καθώς έβγαινε από το μουσείο.

Κατά κάποιο τρόπο δικαιολογούσε τον καθηγητή Θωμαΐδη, για το θυμό και την αγανάκτησή του μπροστά στην ένοχη σιωπή της ευρωπαϊκής διανόησης. Πλαστογραφείται, με τη συναίνεσή τους, η ευρωπαϊκή ιστορία, αν λάβουμε υπόψη πως τα φιλοσοφικά της θεμέλια βρίσκονται στα επιτεύγματα του πνεύματος της Ελλάδας και της Ρώμης. Πού είναι λοιπόν οι Ευρωπαίοι πολιτικοί και διανοούμενοι μπροστά σε τέτοιου είδους πολιτιστικές απάτες; Αλλά πού είναι και οι Έλληνες πολιτικοί, οι διανοούμενοι, τα φιλολογικά και ιστοριοαρχαιολογικά σωματεία, η Ακαδημία, οι επιφανείς δημοσιογράφοι, για ν' αντικρούσουν, σε διεθνές επίπεδο, αυτού του είδους τις σκόπιμες παραμορφώσεις των ιστορικών και αρχαιολογικών δεδομένων; Οι διεθνείς, οι πανανθρώπινες και ιδιαίτερα οι πανευρωπαϊκές αξίες, δεν είναι δυνατόν να στηρίζονται στην απάτη και στην προπαγάνδα.

Όλοι οι λαοί έχουν τη μεγάλη ή μικρή ιστορία τους, την οποία θα πρέπει να σέβονται οι ίδιοι και ν' απαιτούν να τη σέβονται και οι άλλοι.

Αυτά σκεφτόταν ο Μπάρτσικ και μαζί τους τον καθηγητή Θωμαΐδη, που του τα εξιστόρησε κατά τη διάρκεια της δεύτερης συνάντησής τους στο Άγιον Όρος.

Άρχιζε ν' ανηφορίζει το δρόμο, από τους χώρους της Διεθνούς Έκθεσης προς την πανεπιστημιούπολη. Είχε περάσει αρκετές ώρες στο αρχαιολογικό μουσείο και καθώς ήταν κουρασμένος και προβληματισμένος, θεώρησε σκόπιμο να μην επισκεφθεί και το βυζαντινό μουσείο την ίδια μέρα. Είχε την ανάγκη να κινηθεί, να περπατήσει, να μιλήσει... Στην τύχη ακολούθησε έναν δρόμο, που τον οδήγησε στα ανατολικά βυζαντινά τείχη της πόλης. Ρώτησε κάποιους περαστικούς και με τη βοήθεια του χάρτη έφτασε στην παλιά Άνω Πόλη και στο Επταπύργιο. Περιπλανήθηκε για ώρα στα στενά σοκάκια. Ερευνούσε οτιδήποτε του προξενούσε την περιέργεια, από τα παραδοσιακά οικιστικά σχήματα και ως τις πήλινες γλάστρες, που στόλιζαν τις αυλές και τα μπαλκόνια. Δεν γύρισε το μεσημέρι στον ξενώνα για φαγητό. Προτίμησε να γευματίσει αγοράζοντας ένα σάντουιτς με σουβλάκι και μια πορτοκαλάδα. Χόρτασε πληρώνοντας πενταροδεκάρες.

Όταν αποφάσισε να γυρίσει στον ξενώνα, ο ήλιος κόντευε να δύσει. Ένωθε υπερβολικά κουρασμένος και σκεφτόταν, αν θα έπρεπε να περάσει από την τραπεζαρία του ιδρύματος για το δείπνο, ή αν ήταν προτιμότερο να ξαπλώσει στο κρεβάτι του για να διαβάσει λίγο και μετά να κοιμηθεί.

Πρέπει να ήταν πολύ νωρίς, ίσως γύρω στις εννιά, όταν τα βλέφαρά του άρχισαν να βαραίνουν. Είχε σκοτεινιάσει και κανένας δεν είχε μπει στο θάλαμο για ν' ανάψει το φως. Προσπάθησε να διώξει τον ύπνο με διάφορες σκέψεις. Του φάνηκε πως ανάπνεε δύσκολα. Στριφογύρισε στο στρώμα, ανασηκώνοντας το κεφάλι του, στην προσπάθειά του να περιορίσει αυτή τη δύσπνοια και δυσφορία. Δεν έμεινε ικανοποιημένος και γι' αυτό μισοσηκώθηκε, στηρίζοντας

το σώμα του στον αριστερό αγκώνα. Έβλεπε θαμπά μέσα στο μισοσκόταδο. Η λεπτή σιλουέτα που διέκρινε στο πλαίσιο της τζαμόπορτας, τον ανάγκασε να τιναχτεί και να ρωτήσει τρομαγμένος.

- Ποιός είσαι; Τί θέλεις;

Η σιλουέτα πλησίασε χωρίς να μιλήσει. Τότε κατάφερε να διακρίνει την ασκητική μορφή μιας γριάς μοναχής, που του χαμογελούσε. Του έκανε νεύμα να την ακολουθήσει, ως το διπλανό παράθυρο, το οποίο με αργές κινήσεις άνοιξε διάπλατα. Ο Μπάρτσικ πλησίασε διστακτικά. Τώρα δεν φοβόταν, αλλά ήταν αναστατωμένος. Η μοναχή, με αργές κινήσεις έσκυψε στο παράθυρο και είδε κάτω, στο βάθος. Κούνησε τα δάχτυλα του αριστερού της χεριού χαρακτηριστικά, θέλοντας να του δώσει να καταλάβει πως έπρεπε να κάνει το ίδιο.

Ο Μπάρτσικ πλησίασε ακόμα περισσότερο κι έσκυψε κι αυτός προς τα έξω. Πέρα ως πέρα απλωνόταν ένα άσπρο, κατάλευκο, αέρινο στρώμα. Δεν έβλεπε τίποτα. Γύρισε προς το μέρος της γριάς μοναχής αλλά δεν υπήρχε κανένας. Μια αόρατη δύναμη τον ανάγκασε να ξανασκύψει προς το ανοιχτό παράθυρο. Ένα ασθενικό αεράκι άρχισε να παρασέρνει και ν' αραιώνει το κατάλευκο νέφος. Από κάτω εμφανίστηκαν κτίρια και άνθρωποι.

Οπλισμένοι στρατιώτες πηγαινοέρχονταν βιαστικοί κρατώντας αυτόματα όπλα. Γύρω γύρω συρματοπλέγματα και ψηλές σκοπιές, με προβολείς και πολυβόλα. Από τα τρένα κατέβαιναν ρακένδυτοι άντρες, γυναίκες, παιδιά, βρέφη... Χώριζαν τους γερούς απ' τους αδύναμους. Όλοι οι γέροι, οι αδύναμες γυναίκες και τα παιδιά βιάδιζαν προς τα «λουτρά», χωρίς να οσμίζονται τον κίνδυνο του θανάτου. Ένας γηραλέος, με το πάνινο κίτρινο άστρο στο στήθος, είχε αγκαλιασμένο το μικρό ξανθό κοριτσάκι και του χαϊδεύει με λατρεία τα μαλλιά. Οι εμπειρίες και οι γνώσεις του ήταν αρκετές, για να κατανοήσει πού οδηγεί αυτός ο δρόμος. Μπροστά, στην πόρτα του «λουτρού», στριμωγμένος από άλλους συμπατριώτες του, σήκωνε κι έσφιγγε στο στήθος του το αθώο εγγονάκι του. Το συμβούλευε να είναι ήρεμο, αν ο «αέρας» μέσα στο λουτρό δεν θα έχει ευχάριστη οσμή. Καθώς το φιλούσε, πολλές φορές, στο μέτωπο και στα μάγουλα, του ψιθύριζε:

- Ευτυχώς που δεν είναι μαζί μας ο μικρούλης μας Ααρών... Κάποιοι καλοί άνθρωποι τον έκρυσαν, πριν μας πιάσουν όλους τους άλλους.

Δάκρυα κυλούσαν στα μάτια του. Ακούστηκε ο βροντερός μεταλλικός ήχος της βαριάς πόρτας που κλείνει ερμητικά και σε λίγο, το σύννεφο των αερίων απλώθηκε από το ταβάνι σε όλο το χώρο. Η ατμόσφαιρα ήταν πνιγηρή. Ακούγονταν κραυγές, κλάματα, επιθανάτιοι ρόγχοι. Τίποτα δεν φαίνονταν πλέον. Τα πάντα στροβιλίζονταν και το κατάλευκο αέρινο πέπλο άλλαζε σχήματα και χρώματα. Στο τέλος, δειλά δειλά πρόβαλε ένα άλλο τοπίο, με σκηνές και παραπήγματα, με αμμώδεις εκτάσεις και τζαμιά, με γυναίκες και παιδιά, που ρακένδυτα κι άπλυτα έπαιζαν στα χώματα του προσφυγικού καταυλισμού. Φτώχεια, δυστυχία, κατήφεια... Κάποια μεγαλύτερα παιδιά, με τις πάνινες σάκες στον ώμο, προχωρούσαν προς την παράγκα που χρησίμευε για σχολείο.

Ξαφνικά ακούγονται οι θόρυβοι από ερπύστριες αρμάτων, τα κροταλίσματα πολυβόλων, οι εκρήξεις από ρουκέτες ελικοπτέρων και οι γύρω χώροι γεμίζουν από πτώματα κι ερείπια. Γυναίκες ξαπλωμένες σε λίμνες αίματος, ξεκοιλιασμένα παιδιά, κομμένα χέρια και πόδια, ο αέρας πνιγηρός από το μπαρούτι και τ' αποκαΐδια να θυμίζουν ατμόσφαιρα κρεματόριου. Οι μικροί μαθητές τρέχουν για να σωθούν. Ένα μικρό εντεκάχρονο μελαχρινό κορίτσι γλιστρά και πέφτει στο έδαφος. Σφίγγει πάνω του τον φουσκωμένο πάνινο σχολικό σάκο του και προσπαθεί να σηκωθεί, την ώρα που το στρατιωτικό αυτοκίνητο πλησιάζει. Ο επικεφαλής λοχαγός πυροβολεί τρεις φορές με το κοντόκανο αυτόματο όπλο του κι έπειτα ξανασκοπεύει. Πριν πατήσει και πάλι τη σκανδάλη, ένας άλλος αξιωματικός προσπαθεί να τον σταματήσει.

- Μη Ααρών... Είναι παιδί...

Ακούγεται το κροτάλισμα της ριπής. Το άψυχο κορμί της μικρής μαθήτριας, τρυπημένο από δεκαπέντε βολίδες, πνιγμένο στο αίμα, κάνει τους τελευταίους απανωτούς επιθανάτιους σπασμούς. Ο σχολικός σάκος ανοίγει σιγά σιγά και γλιστρούν έξω ματωμένα τετράδια και βιβλία.

- Νόμιζα πως κουβαλούσε εκρηκτικά... Έκανα λάθος, μονολόγησε ο λοχαγός και πήδησε στη θέση του συνοδηγού για να συνεχίσει το έργο του.

Ο Μπάρτσικ έμεινε αποσβολωμένος μπροστά σ' αυτές τις απάνθρωπες σκηνές, με θύματα των πολέμων, μικρά αθώα παιδιά. Το λευκό σύννεφο άρχισε πάλι να στροβιλίζεται και ξαφνικά μια δυνατή λάμψη και βροντερά γέλια τον έκαναν να τιναχτεί έντρομος στο κρεβάτι του.

Στον οκτάκλινο θάλαμο είχε μπει, εκείνη τη στιγμή, η παρέα των νεαρών σπουδαστών. Όταν άναψαν το φως κι είδαν τον Ούγγρο στο κρεβάτι, με αναστατωμένη έκφραση κι άβολη στάση, σταμάτησαν τα χαχανητά και τις έντονες συζητήσεις τους απότομα. Ένας νεαρός, με τα μισοσπασμένα γαλλικά του, ζήτησε συγνώμη που μπήκαν στο δωμάτιο με τέτοιο τρόπο, αλλά δικαιολογήθηκε πως, δεν μπορούσαν να φανταστούν ότι κάποιος από τους συγκατοίκους τους θα είχε αποκοιμηθεί τόσο νωρίς.

Ο Μπάρτσικ τους δικαιολόγησε. Είχε κοιμηθεί λιγότερο από μια ώρα. Το ρολόι του έδειχνε δέκα παρά τέταρτο. Σκούπισε και φόρεσε τα μυωπικά του γυαλιά. Δίπλα, στο τραπεζάκι, είχε αφήσει έναν μικρό τουριστικό οδηγό, απ' αυτούς που διανέμονται δωρεάν από τον Οργανισμό Τουρισμού. Βρήκε τις σελίδες που ήταν αφιερωμένες στα Μετέωρα κι άρχισε να διαβάζει. Όταν νύσταξε κι άφησε το έντυπο δίπλα του, όλοι οι υπόλοιποι στο δωμάτιο είχαν, από ώρα, πέσει σε βαθύ ύπνο.

IV

Τις υπόλοιπες μέρες της παραμονής του στη Θεσσαλονίκη, τις αξιοποίησε για να εμπλουτίσει τις γνώσεις του για το Βυζάντιο και τη βυζαντινή τέχνη. Βέβαια, στο Άγιον Όρος είχε τη δυνατότητα να ζήσει από κοντά έναν κόσμο που δεν είχε καμιά σχέση με οποιαδήποτε σύγχρονη ευρωπαϊκή κοινωνία. Ήταν ένας μεσαιωνικός κόσμος, που εξακολουθούσε να ζει στα τέλη του εικοστού αιώνα. Ήταν η βυζαντινή απεικόνιση μιας εποχής, σε ότι αφορά στην ιστορία της θρησκευτικής λατρείας, του πολιτισμού της και την εξέλιξη της θρησκευτικής τέχνης. Τα κιτρινωπά χειρόγραφα, οι θαυμάσιες τοιχογραφίες και τα μωσαϊκά που είδε εκεί, ήταν ένας ανεκτίμητος πολιτιστικός θησαυρός και μια πελώρια πανευρωπαϊκή κληρονομιά.

Για τη Θεσσαλονίκη είχε ακούσει, πως ήταν μια πόλη που διατηρούσε μοναδικά καλλιτεχνικά βυζαντινά δημιουργήματα, στις πολλές εκκλησίες της αυτής της περιόδου. Αποφάσισε ν' αρχίσει από το Βυζαντινό Μουσείο και στη συνέχεια, τις άλλες μέρες, να περάσει από όλες τις εκκλησίες για τις οποίες είχε μαζέψει πληροφορίες από τους μοναχούς του Αγίου Όρους και από τα διαφημιστικά έντυπα του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού.

Στις υποβλητικές και ελαφρώς σκοτεινές αίθουσες του μουσείου, θαύμασε έργα τέχνης ανεκτίμητης αξίας. Χειρόγραφα, παμπάλαιες εικόνες, μινιατούρες και σκαλίσματα σε ξύλο, αλάβαστρο κι ελεφαντόδοντο, κεντημένα άμφια, γλυπτές παραστάσεις από ασήμι και χρυσό σε λατρευτικά σκεύη και σε εξώφυλλα ευαγγελίων και άλλων βιβλίων.... Εκστατικός περιφερόταν για πολλές ώρες στις αίθουσες του μουσείου μελετώντας, με την υπομονή του ερευνητή, και τις παραμικρότερες λεπτομέρειες σ' αυτά τα εκπληκτικά δημιουργήματα, ισάξια μ' εκείνα που βυζαντινοί τεχνίτες δημιούργησαν στη Ραβέννα της Ιταλίας ή οι άρπαγες σταυροφόροι, το 1204, με-

τέφεραν από την Κωνσταντινούπολη και στόλισαν τη Βενετία κι άλλες πόλεις της Δυτικής Ευρώπης.

Ως το απόγευμα του Σαββάτου συνέχισε τις επισκέψεις, στους πολλούς βυζαντινούς ναούς της πόλης και προχώρησε ως τη δυτική πλευρά των τειχών, μετά το Επταπύργιο. Επισκέφθηκε επίσης τα αξιόλογα ρωμαϊκά μνημεία, όπως την αρχαία αγορά, την Αψίδα του αυτοκράτορα Γαλέριου και τα ερείπια του Ιππόδρομου, κοντά στη Ροτόντα.

Ξεκίνησε από τη Ροτόντα. Ένα ρωμαϊκό ιερό και ταυτόχρονα χριστιανική εκκλησία. Μνημείο σύμμειξης δυο πολιτισμών, του ρωμαϊκού και του βυζαντινού. Χτίστηκε από το ρωμαίο αυτοκράτορα Γαλέριο, μαζί με την περίτεχνη και γεμάτη γλυπτές παραστάσεις Αψίδα. Στον ίδιο χώρο σώζονται ελάχιστα ερείπια του Ιππόδρομου, ενώ το γειτονικό ανάκτορο του Γαλέριου έχει αποκαλυφθεί στις ανασκαφές, κατά το μεγαλύτερο τμήμα του, και δίνει μια ιδέα της αρχιτεκτονικής μορφής του και της διαμόρφωσης των χώρων του.

Οι παλιές εκκλησίες, όπως του προστάτη της πόλης Αγίου Δημητρίου, τον εντυπωσίασαν με τα ψηφιδωτά και τα ερείπια των μνημείων και των χτισμάτων που σώθηκαν μέχρι σήμερα.

Η Αγία Σοφία, ένας βυζαντινός ναός του έβδομου αιώνα, χτισμένος με πελεκητή πέτρα και τούβλα, υπήρξε η μητρόπολη των Λατίνων, όταν η Θεσσαλονίκη έγινε ξεχωριστό βασίλειο, από τον Βονιφάτιο τον Μομφερατικό, μετά την κατάληψη της Κωνσταντινούπολης από τις στρατιές της τέταρτης Σταυροφορίας.

Άλλες εκκλησίες, όπως η Παναγία Χαλκένων, ο Όσιος Δαβίδ, ο Άγιος Νικόλαος ο Ορφανός, η Μονή Βλατάδων, οι ναοί του Αγίου Παντελεήμονα, της Αγίας Αικατερίνης, των Αγίων Αποστόλων, αποδείκνυαν με τις τοιχογραφίες, τα μωσαϊκά και τις εικόνες τους, τη μεγάλη επίδραση της βυζαντινής τέχνης στην πολιτιστική ιστορία της πρωτεύουσας της Μακεδονίας.

Από τη δυτική πλευρά των κάστρων της πόλης, κατηφόρισε προς το λιμάνι, ως τον τελευταίο πυργίσκο των τειχών, δίπλα στο δικαστικό μέγαρο. Στην περιοχή εκείνη ο Μέγας Κωνσταντίνος είχε κατασκευάσει το τεχνητό λιμάνι, για να αντιμετωπίσει τον διεκδικητή του αυτοκρατορικού θρόνου, τον αντίπαλο και γαμπρό του Λικίνιο.

Έστριψε αριστερά και βγήκε στην κεντρική οδό της πόλης, που φέρει το όνομα του βυζαντινού αυτοκράτορα Ιωάννη Τσιμισκή. Ανηφόρισε την οδό Αριστοτέλους κι έφτασε στα ερείπια της ρωμαϊκής αγοράς. Εδώ, γύρω στον τρίτο αιώνα, βρισκόταν το κέντρο της πνευματικής, οικονομικής, πολιτικής και κοινωνικής ζωής των κατοίκων της πόλης. Ήταν το ρωμαϊκό forum, αλλά φαίνεται πως η διαμόρφωση των χώρων έγινε με την ανακαίνιση και αναμόρφωση της αρχαίας ελληνικής αγοράς από τους Ρωμαίους.

Ο Μπάρτσικ έμεινε ευχαριστημένος από την εξαντλητική αυτή περιήγησή του, όλο αυτό το πενθήμερο της παραμονής του στην πόλη. Είχε επίσης επικοινωνήσει τηλεφωνικά και με τον Περικλή Θωμαΐδη και κανόνισαν την ώρα της συνάντησής τους, την Κυριακή, στο σιδηροδρομικό σταθμό της Λάρισας.

Φρόντισε να κοιμηθεί νωρίς, αφού πρώτα προετοιμάστηκε για το αυριανό του ταξίδι. Στο σιδηροδρομικό σταθμό πληροφορήθηκε πως, δεν ήταν απαραίτητο να εξασφαλίσει θέση στην τοπική αμαξοστοιχία Θεσσαλονίκης – Λάρισας, που θα αναχωρούσε το πρωί.

Ήταν σχολαστικός σε όλες τις εργασίες του και ιδιαίτερα όταν προγραμματίζε τα ταξίδια του. Ετοίμασε το σημειωματάριο με τις υπομνήσεις, για κάθε ενέργειά του σε συγκεκριμένες ώρες της κάθε μέρας, χωρίς να παραλείπει να υπογραμμίσει και απρόβλεπτες καθυστερήσεις, που ενδεχομένως να ανέτρεπαν αυτόν τον προγραμματισμό.

Όπως, σχεδόν κάθε βράδυ, ήταν μόνος στο δωμάτιο όταν ένωσε τα βλέφαρά του να βαραίνουν. Κοιμήθηκε σχεδόν αμέσως. Κάποια στιγμή, μέσα στον ύπνο του, ένωσε υποσυνείδητα τη διακριτική παρουσία και άλλων ανθρώπων γύρω του. Αυτό κράτησε ελάχιστες στιγμές. Έτσι τουλάχιστον του φάνηκε. Σιγά σιγά άρχισε να ροδίζει από την πλευρά της ανοιχτής τζαμόπορτας. Σηκώθηκε και πλησίασε. Ένας πλακόστρωτος δρόμος οδηγούσε σ' έναν περίλαμπρο ναό.

- Α! να η εκκλησιά!... Η Αγία Σοφία, ψέλλισε.

Προχώρησε δισταχτικά. Στην είσοδο του ναού, μεσαιωνικοί φρουροί μιλούσαν λατινικά, ενώ ένα ετερόκλητο πλήθος συνωστιζόταν στο εσωτερικό και στην αυλή του ναού.

Ο Μπάρτσικ προχωρούσε χωρίς δυσκολία, ανάλαφρος, αέρινος, σα να πατούσε στα κεφάλια των πιστών. Είχε τώρα μια πανοραμική άποψη της εκκλησίας.

Στη δεξιά πλευρά του ιερού καθόταν, σ' έναν ξυλόγλυπτο θρόνο, μια όμορφη γυναίκα, ντυμένη με τη χρυσοποϊκίλη αριστοκρατική φορεσιά των γυναικών της φραγκοκρατίας. Δίπλα της, πολλοί αυλικοί κι αρματωμένοι ιππότες. Απέναντί της, καθόταν ο καθολικός αρχιεπίσκοπος της Θεσσαλονίκης, μαζί με καρδινάλιους αλλά και τους μαυροφορεμένους επισκόπους της ορθόδοξης εκκλησίας.

Η γυναίκα σηκώθηκε και κοίταξε, με αγέρωχη και αποφασιστική ματιά, πρώτα το πλήθος και μετά τους ιεράρχες. Η φωνή της, γεμάτη θέληση και αυτοκυριαρχία, έσπασε τη νεκρική σιγή.

- Σήμερα σας κάλεσα όλους, καθολικούς κι ορθόδοξους χριστιανούς, για να δώσουμε τα χέρια και όλοι μαζί ν' αγωνιστούμε για να σωθεί η Θεσσαλονίκη από τους κατακτητές που την απειλούν. Ο βασιλιάς, ο σύζυγός μου ο Βονιφάτιος, αγωνίζεται στη Θράκη για να σταματήσει τις ορδές των Βουλγάρων... Ο γιος μου ο Δημήτριος, βρίσκεται στην Ιταλία για να ζητήσει τη βοήθεια του Άγιου Πατέρα μας, του πάπα Ιννοκέντιου. Σε μένα έλαχε η τιμή, σ' αυτές τις δύσκολες στιγμές, να οργανώσω την άμυνα της πόλης...

Ένα βουητό επιδοκιμασίας ξεχύθηκε από το πλήθος των πιστών. Κάποιος κραύγασε.

- Ο Θεός ας βοηθήσει την αντιβασίλισσά μας Μαργαρίτα, να σώσει τη Θεσσαλονίκη και την πίστη του Χριστού μας...

Άρχισε μια συζήτηση ανάμεσα στους ιεράρχες και στους ιππότες, για τον τρόπο απόκρουσης των εχθρών που πολιορκούσαν την πόλη. Η αντιβασίλισσα άκουγε κι έκανε ερωτήσεις ή παρεμβάσεις για να συμπληρώσει ή να διορθώσει τους ομιλητές. Οι ορθόδοξοι ιεράρχες έθεσαν, πικραμένοι, το θέμα της επανόρθωσης μιας αδικίας. Ζητούσαν την επιστροφή της Αγίας Σοφίας στην ορθόδοξη εκκλησία της Θεσσαλονίκης. Η μετατροπή του βυζαντινού αυτού ναού σε μητρόπολη των Λατίνων, είχε εξοργίσει τους ορθόδοξους χριστιανούς και τους ιεράρχες τους.

Η αντιβασίλισσα προσπαθούσε, με αόριστες υποσχέσεις, να τους πείσει να βοηθήσουν ενωμένοι στην απόκρουση των εχθρών της χριστιανοσύνης, για τη σωτηρία όλων. Τους ικέτευε, τις δύσκολες εκείνες ώρες, να συνασπισθούν γύρω από το νέο αυτοκράτορα του Βυζαντίου, τον Βαλδουίνο της Φλάνδρας και τον Ενετό πατριάρχη της Κωνσταντινούπολης, τον Θωμά Μοροζίνη.

Ο Μπάρτσικ τους έβλεπε να συζητούν, να χειρονομούν, να αντιδρούν, αλλά σιγά σιγά οι φωνές τους εξασθενούσαν και χάνονταν. Απέναντι, ένας γέρος με λευκή γενειάδα και κάτασπρα μαλλιά, που φορούσε έναν σταχτί χιτώνα, του έκανε νεύμα να πλησιάσει στο ξυλόγλυπτο αναλόγιο του δεξιού ψάλτη. Οι Λατίνοι το είχαν αφήσει στη θέση του, εκτιμώντας την καλλιτεχνική αξία του χειροποίητου αυτού έργου τέχνης.

Πλησίασε κι έσκυψε στο κιτρινισμένο ανοιχτό εκκλησιαστικό βιβλίο. Ο γέρος γύρισε αργά μερικές σελίδες κι ο Μπάρτσικ διάβασε και κατάλαβε, μ' όλο που δεν ήξερε ελληνικά, το κείμενο που του έδειχνε με το δείκτη του δεξιού του χεριού: «Πριν από τρία χρόνια, μια άλλη Αγία Σοφία, στην Κωνσταντινούπολη, είχε μετατραπεί σε μητρόπολη των καθολικών από τους σταυροφόρους... Σε δύομισι αιώνες, ο ίδιος ναός θα εγκλωβιστεί σε μιναρέδες και θα γίνει ιερό τέμενος των μουσουλμάνων.... Χειρόγραφα, τοιχογραφίες, εικόνες, μωσαϊκά, θα καταστραφούν ή θα υποστούν φοβερές ζημιές...».

Ο γέροντας σήκωσε το χέρι του κι έδειξε στον Μπάρτσικ τα μωσαϊκά που υπήρχαν στον τρούλο του ναού. Ήταν ένα σύμπλεγμα άρτιας καλλιτεχνικής δημιουργίας. Μια φωτεινή κυκλική σύνθεση, με έντονο χρωματισμό και ζωντανή έκφραση, που παρίστανε την Ανάληψη του Χριστού. Στο κέντρο αυτού του αριστουργήματος, σε ομόκεντρο μικρότερο κύκλο, που υποβαστάζονταν από δυο αγγέλους, βρισκόταν φωτοστεφανωμένος ο γιος του Θεού. Γύρω γύρω εικονίζονταν οι δώδεκα Απόστολοι, που χωρίζονταν μεταξύ τους από ψηλά φουντωτά δέντρα. Σε συνεχόμενη παράσταση, φαινόταν η Παναγία ανάμεσα στους αγγέλους.

Στην κόγχη του ιερού, μέσα σε χρυσό φόντο, διακρινόταν και πάλι η Παναγία. Κρατούσε το Χριστό στην αγκαλιά της.

- Αυτά τα μωσαϊκά τα είδα... Υπάρχουν και σήμερα στο ναό, μονολόγησε ψιθυριστά ο Μπάρτσικ.

Για πρώτη φορά ο σεβάσμιος γέροντας έσκυψε προς το μέρος του και με απαλή φωνή, χαμογελαστός και με γλυκύτητα του είπε:

- Ας δούμε τι έγινε εδώ, μετά από είκοσι τρεις δεκαετίες... Ας δούμε!...

Ένας σκοτεινός ανεμοστρόβιλος σκέπασε ξαφνικά το εσωτερικό του ναού. Η έντασή του σιγά σιγά εξασθενούσε και μέσα απ' τη θολή, αρχικά, ατμόσφαιρα, άρχισε να εμφανίζεται η μεσαιωνική Θεσσαλονίκη. Αντηχούσαν κλαγγές όπλων, χλιμιντρίσματα αλόγων, πολεμικές ιαχές, κραυγές πόνου και ικεσίες τραυματισμένων και μελλοθάνατων αιχμαλώτων. Οι παροικίες των Ελλήνων, των Βενετών και των Γενουατών, είχαν παραδοθεί στη φωτιά και στην καταστροφή. Ένας σαρικοφόρος ιππέας, όμορφος, αρρενωπός, με το γιαταγάνι στο δεξί του χέρι, έφτασε στον πύργο του βυζαντινού Επταπυργίου της Ακρόπολης και χτύπησε τον τοίχο με την άκρη του σπαθιού του. Μια ορθογώνια μαρμάρινη πλάκα, με εγχάρακτη επιγραφή στα αραβικά, εμφανίστηκε καθώς οι ακτίδες του ήλιου φώτιζαν τα τείχη. Ο Μπάρτσικ έσκυψε και διάβασε με άνεση το κείμενο, με την ίδια ευκολία που θα διάβαζε το ίδιο κείμενο στα ουγγρικά:

«Κατέκτησε και κατέλαβε με τη βία την Ακρόπολη αυτή, με τη βοήθεια του Θεού, ο σουλτάνος Μουράτ, γιος του σουλτάνου Μεχμέτ, του οποίου ο θεός δεν παύει να καθιστά νικηφόρα τη σημαία, από τα χέρια των Άπιστων και των Φράγκων. Και φόνευσε κι αιχμαλώτισε μερικά από τα τέκνα τους και πήρε τα αγαθά τους. Και έναν περίπου μήνα μετά, κατασκευάστηκε και ιδρύθηκε ο πύργος αυτός, από τον βασιλέα των εμίρηδων και των μεγάλων, τον Τσαούς Μπέη, κατά μήνα Ραμαζάν, του έτους 1431».

Ο άγριος καβαλάρης σήκωσε το σπαθί του κι ετοιμάσθηκε να το κατεβάσει με δύναμη στο κεφάλι του Μπάρτσικ. Ο Ούγγρος οπισθοχώρησε τρομαγμένος και έφερε τα χέρια του στο πρόσωπό του. Τα ένωσε να υγραίνονται από κάτι ζεστό και γλιστερό, σαν αίμα. Έβγαλε μια ασθενική, πνιχτή κραυγή κι άνοιξε τα μάτια του. Ήταν πνιγμένος στον ιδρώτα. Οι βαριές αναπνοές και τα ροχαλητά των άλλων, που κοιμούνταν αμέριμνα, βυθισμένοι σε βαθύ ύπνο, τον συνέφεραν γρήγορα. Σηκώθηκε και πήγε ως τις τουαλέτες. Έριξε δυο τρεις χούφτες νερό στο πρόσωπό του. Από το μικρό τετράγω-

νο παραθυράκι, που υπήρχε πάνω από τις βρύσες, έσκυψε και κοίταξε έξω. Είχε αρχίσει να γλυκοχαράζει.

V

Κόντευε μεσημέρι όταν έφτασε στο σιδηροδρομικό σταθμό της Λάρισας. Ο Περικλής Θωμαΐδης, μαζί με τη γυναίκα του, τον περίμεναν στην αποβάθρα.

Η Γκρέτα ήταν μια καλοσχηματισμένη ώριμη γυναίκα, γύρω στα πενήντα, με κοντά καστανόξανθα μαλλιά και μεγάλα εκφραστικά γαλανά μάτια.

Με τον άντρα της είχαν γνωριστεί στο Φράιμπουργκ, όταν εκείνη μόλις είχε διοριστεί υπάλληλος στη βιβλιοθήκη του πανεπιστημίου και ο Περικλής πραγματοποιούσε, τις μεταπτυχιακές του σπουδές, στο τμήμα φιλοσοφίας.

Παντρεύτηκαν στη Γερμανία, μόλις ο Θωμαΐδης κατέλαβε, ως αναπληρωτής καθηγητής, την έδρα της βυζαντινής ιστορίας. Αργότερα, χωρίς να αφήσει την έδρα του στο γερμανικό πανεπιστήμιο, κατέβηκαν στην Ελλάδα και εγκαταστάθηκαν στο ανακαινισμένο πατρικό σπίτι του, στη Λάρισα. Είχε διοριστεί, ως προϊστάμενος μιας ομάδας ερευνητών του Βυζαντινού Ινστιτούτου Μελετών της Θεσσαλονίκης.

Απόχτησαν δυο παιδιά. Το μεγαλύτερο, η θυγατέρα τους, ήταν φοιτήτρια της γερμανικής φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Εργαζόταν, όμως, εθελοντικά σε πρόγραμμα βοήθειας στο σπίτι, για υπερήλικα άτομα με ειδικές ανάγκες.

Ο γιος τους, μαθητής της προτελευταίας τάξης του λυκείου, βρίσκονταν τις μέρες αυτές με τους συμμαθητές του στη Ρόδο, συμμετέχοντας στο καθιερωμένο ταξίδι της τάξης του, για τη λήξη των μαθημάτων του περασμένου χρόνου.

- Είμαστε αυτές τις μέρες μόνοι μας, σα νιόπαντροι, είπε γελώντας ο Θωμαΐδης, όταν έφτασαν στο σπίτι. Έχουμε, συνέχισε, τη μητέρα μου στο ισόγειο. Πρόκειται για ένα ανεξάρτητο, μικρό διαμέρισμα με χωριστή πλευρική είσοδο. Μένει μαζί της η Λουντμίλα, μια οικιακή βοηθός από τη Ρωσία. Είναι καλό κορίτσι. Κάνει και χρέη μαγείρισσας για όλη την οικογένειά μας.

Συνέχισε να μιλά και να ενημερώνει τον φιλοξενούμενό του. Του μίλησε για την πρόσφατη ομαδική άφιξη οικονομικών μεταναστών, από τις χώρες της πρώην σοβιετικής ένωσης. Πλημμύρισε η Ελλάδα από χιλιάδες δυστυχισμένα πλάσματα που αναζητούσαν, στα τυφλά, μια καλύτερη τύχη. Μαζί με τους καλούς κι εργατικούς, μπήκαν παράνομα και πολλοί κακοποιοί. Αυτοί είναι ικανοί να σε σκοτώσουν για μια δραχμή.

Οι δυο άντρες περπάτησαν για λίγο στην αυλή. Ο Θωμαΐδης συνέχισε την ενημέρωση.

- Το υπόλοιπο ισόγειο, προς την αριστερή πλευρά, είναι κι αυτό ένα ανεξάρτητο διαμερισμάκι. Το χρησιμοποιεί ο γιος μου ως γραφείο, αναγνωστήριο, βιβλιοθήκη, χώρο συγκέντρωσης των φίλων του και γενικά ως «απαραβίαστο άσυλο».... Να, κοίτα στην πόρτα! συμπλήρωσε γελώντας.

Στο άνω μέρος της πόρτας, ήταν κολλημένη μια αφίσα, που έδειχνε το χέρι, από τον αγκώνα και πάνω, και την ανοιχτή παλάμη ενός τροχονόμου. Στο κέντρο της παλάμης ήταν γραμμένη, με έντονα μαύρα γράμματα, η λέξη «STOP, ως εδώ».

- Πάμε να το κάνουμε κι εδώ πανεπιστημιακό άσυλο!... Να μην έχουν το δικαίωμα να μπουν μέσα ούτε οι ιδιοκτήτες!... Τι να κάνουμε! Νέες αντιλήψεις της νεολαίας μας!, είπε ο καθηγητής κι η φωνή του είχε έναν τόνο συγκατάβασης.

Από την πρώτη στιγμή, ο Θωμαΐδης και η γυναίκα του, είχαν εκφράσει την επιθυμία να φιλοξενήσουν τον Μπάρτσικ στο σπίτι τους. Ήταν ένα διώροφο νεοκλασικό κτίσμα, με μεγάλη αυλή μπροστά. Μια φαρδιά μαρμάρινη σκάλα οδηγούσε στον όροφο. Δεξιά κι αριστερά από το πλατύσκαλο, στη μεγάλη μπροστινή βεράντα υπήρχαν, σε μικρότερο μέγεθος από το φυσικό, τα αντίγραφα δυο αγαλμάτων. Στη δεξιά πλευρά ήταν στημένος ο Ερμής του Πραξιτέλη και στην άλλη πλευρά, σε όμοιο μαρμάρινο βάθρο, η θεά Αθηνά με το ακόντιο και την περικεφαλαία της.

Στην πίσω πλευρά του σπιτιού υπήρχε ένας τεράστιος κήπος, γήπεδο τένις και μια αρκετά ευρύχωρη πισίνα.

Ο Μπάρτσικ είχε εκφράσει την επιθυμία να του κλείσουν δωμάτιο σε ξενοδοχείο, ώσπου να διερευνήσει τη δυνατότητα παραμονής του σε κάποιον από τους ξενώνες των μοναστηριών. Ο Θωμαΐδης αρνήθηκε να συζητήσει ένα τέτοιο ενδεχόμενο. Του ζήτησε να

μείνει μαζί τους, ως φιλοξενούμενος, ώσπου να μιλήσει με τον ηγούμενο του Μεγάλου Μετέωρου, με τον οποίο συνδεόταν φιλικά από την παιδική τους ηλικία, για να διευκολυνθεί η παραμονή του νεαρού Ούγγρου στα Μετέωρα.

Η Γκρέτα συμφώνησε απόλυτα με τον άντρα της.

- Το σπίτι μας είναι μεγάλο... Έχουμε ανεξάρτητο κι ευρύχωρο δωμάτιο για τους φίλους μας... Με δική του τουαλέτα, μπάνιο, κλιματιστικό... Θα βρίσκεσαι στο δικό σου χώρο... Δεν θα σ' ενοχλεί κανένας.

- Δε θέλω να σας δημιουργήσω προβλήματα, είπε σε λίγο ο Μπάρτσικ. Τέλος πάντων, ας μείνω προσωρινά εδώ και για αργότερα βλέπουμε... Πάντως, θα 'θελα να σας ευχαριστήσω για την καλοσύνη σας να με υποδεχθείτε και να με φιλοξενήσετε με τόσο φιλικό και συγκινητικό, για μένα, τρόπο...

- Ας τ' αφήσουμε αυτά!... Πάμε τώρα για φαγητό, είπε γελώντας ο καθηγητής.

Μετά το φαγητό, αποσύρθηκαν για λίγες ώρες στα δωμάτιά τους, για την μεσημεριανή ανάπαυση και το απόγευμα, με το αυτοκίνητο του Θωμαΐδη, ξενάγησαν το Μπάρτσικ στην πόλη.

Για λίγη ώρα κάθισαν σε καφετέρια, στο κέντρο της Λάρισας και αρκετά νωρίς, πριν από τις δέκα, επέστρεψαν στο σπίτι.

Είχαν την πρόθεση να κοιμηθούν αμέσως, για να ξεκινήσουν το πρωί της επομένης μέρας για την Καλαμπάκα και την επίσκεψη στα μοναστήρια των Μετεώρων.

Όμως, η γλυκιά εκείνη βραδιά, με το απαλό δροσερό αεράκι να γλιστρά στα φύλλα των δέντρων και το ολόγιομο φεγγάρι να τους φωτίζει γλυκά από έναν ολοκάθαρο και διάσπαρτο μ' αστέρια ουρανό, τους τράβηξε, σαν πλανεύτρα μάγισσα, στην πετροστρωμένη αυλή. Κάθισαν γύρω από το μεγάλο μαρμάρινο τραπέζι. Η Γκρέτα τους πρόσφερε ούζο με παγάκια και ορεκτικούς τηγανητούς μεζέδες, αλλά και πιάτα με λακέρδα και καπνιστό σκουμπρί.

- Τέτοιες νύχτες γαλήνης και ηρεμίας, νομίζω πως ξαναγεννιέμαι, είπε ο Θωμαΐδης, καθώς τσούγκριζαν τα ποτήρια τους.

Από τις συζητήσεις για συνηθισμένα και απλά θέματα, έφτασαν, όπως ήταν φυσικό, και στα προβλήματα που τους απασχολούσαν και κατά κάποιο τρόπο τα μισοκουβέντιασαν και στο Άγιο Όρος.

- Ήταν αποδοτική και πετυχημένη η συλλογή στοιχείων για τις εργασίες που ετοιμάζεις; ρώτησε κάποια στιγμή ο Λαντισλάς τον Περικλή.

- Έχω επιλέξει έναν χρήσιμο όγκο στοιχείων, από τον οποίο θα ξεχωρίσω με προσοχή όσα μ' ενδιαφέρουν για τις συγκεκριμένες εργασίες μου... Μελετώντας τα αρχεία, σκέφτηκα να ταξινομήσω τις έρευνές μου σε δυο κυρίως θέματα, τα οποία θα με βοηθήσουν να εκφράσω τις απόψεις μου με δυο χωριστές εργασίες. Στη μια, θα αναφέρονται οι επιδράσεις της χριστιανικής θρησκείας στη διαμόρφωση των πολιτικοκοινωνικών θεσμών, της πολιτιστικής ταυτότητας και συνείδησης της ευρωπαϊκής κοινωνίας. Στη δεύτερη, θα αναπτύξω, όπως σου είχα πει και στο Άγιο Όρος, τις διαφορές και ομοιότητες των μονοθεϊστικών θρησκειών... Πάντως, η επίσκεψή μου στον Άθω ήταν χρήσιμη και από άλλη πλευρά... Με βοήθησε να καταλάβω πως, η έρευνα για τις ομοιότητες και αντιθέσεις των θρησκειών, δεν πρέπει να περιοριστεί κυρίως στα προβλήματα ανάμεσα στο χριστιανισμό και στο μωαμεθανισμό, αλλά να επεκταθεί ισότιμα και στον ιουδαϊσμό... Είναι η θρησκεία που, ως θεμέλιο των άλλων δυο, επηρεάζει τον κόσμο και την εξελικτική πορεία των σύγχρονων κοινωνιών.

- Πώς επηρεάζουν οι θρησκείες τον κόσμο; Με ποιούς μηχανισμούς; Ρώτησε ο Μπάρτσικ.

- Στο Άγιον Όρος είχαμε μιλήσει, για αρκετές ώρες και με επιμονή, για τις επιρροές του μωαμεθανισμού στις ευρωπαϊκές χώρες. Εξακολουθώ να πιστεύω πως, ο κατακτητικός χαρακτήρας αυτής της θρησκείας και η ικανότητά της να εκφράζει ή να αντικαθιστά πολιτικοκοινωνικούς θεσμούς, της προσδίδει έναν δυναμισμό που την καθιστά ανερχόμενη, επεκτατική, εξουσιαστική... Ο χριστιανισμός, ως διδασκαλία και κοσμοθεωρία, έχει μια ήπια, μια γαλήνια πνευματικότητα, η οποία σέβεται την πίστη του αλλόθρησκου και την ελεύθερη βούληση όλων. Οι περιπτώσεις της μεσαιωνικής Ιερής Εξέτασης και του θεοκρατικού αυταρχισμού, είναι αντιχριστιανικές εξαιρέσεις... Είναι εκτροπές από την ορθή πορεία... Ο χριστιανός αμαρτάνει όταν σηκώνει το σπαθί. Ένας σταυροφόρος είναι αδύνατον να διαδώσει και να εμπεδώσει μια θρησκεία αγάπης. Ο μουσουλμάνος δικαιώνεται από το θεό του, όταν χρησιμοποιεί το σπαθί για να προσηλυτίσει «άπιστους», αλλόθρησκους... Αν σκεφ-

τούμε πως πρόσφατα, ο συγγραφέας Σαλμάν Ρουσντί καταδικάστηκε από το Χομεινί σε θάνατο, γιατί θεωρήθηκε πως οι «σατανικοί στίχοι» του αποτελούσαν ιερόσυλη πράξη για το Ισλάμ, είναι πολύ εύκολο να οδηγηθούμε σε σωστές συγκρίσεις και συμπεράσματα. Υπάρχουν τέτοιες θεμελιώδεις διαφορές στις δυο θρησκείες, αλλά και ομοιότητες σε βασικά θέματα πίστης και λατρείας. Και ο χριστιανός και ο μουσουλμάνος ονειρεύονται τον παράδεισο κι ελάχιστα την τωρινή επίγεια ζωή.

Ο Ιουδαίος πιστεύει στην ιδιαίτερη θέση του σ' αυτό τον κόσμο, ως ο μοναδικός «εκλεκτός του δικού του θεού». Λίγο τον απασχολεί η μεταθανάτια ζωή... Τον ενδιαφέρει η ευτυχία, ο πλούτος, το καλό όνομα, η ενωμένη οικογένεια, η υστεροφημία και γενικά η ευδαιμονία σ' αυτό τον κόσμο. Σ' αυτό το στόχο προσδοκά τη συμπαράσταση του θεού του. Μ' αυτό το θεό συνδιαλέγεται, εκφράζει τις ιδέες του για τα κοινωνικά και εθνικά του προβλήματα. Ταυτόχρονα όμως, επιζητεί μια αδυσώπητη εκδίκηση για τα αλλόθρησκα έθνη, για τους «άπιστους και ειδωλολάτρες», που αμφισβητούν το μεγαλείο του θεού του. Όλοι αυτοί, που είναι και υπεύθυνοι για τα δεινά των γιων του Ισραήλ, θα πρέπει να ταπεινωθούν, ν' αφανιστούν, για να αναδειχθεί το μεγαλείο της δικής του πίστης και η δύναμη και το μεγαλείο της Σιών. Ιδίως, τώρα, που μετά την υλοποίηση, από τους αγγλοσάξονες, των προφητειών του 146 ψαλμού, για την οικοδόμηση της νέας Ιερουσαλήμ και εφόσον «ο Κύριος τας διασποράς του Ισραήλ έχει επισυνάξει», ο σκοπός αυτός της εκδίκησης είναι πλέον εφικτός. Απομένει η επαλήθευση του 142 ψαλμού, ώστε «εν τω ελέει σου εξολοθρεύσεις τους εχθρούς μου και απολείς πάντας τους θλίβοντας την ψυχήν μου, ότι εγώ δούλος σου ειμί». Με λίγα λόγια, όποιοι μας στενοχωρούν και μας θλίνουν θα πρέπει να εξολοθρευτούν.

Ο Θωμαΐδης, με τη γνωστή του ευφράδεια, είχε αρχίσει να αναπτύσσει και τις ιδέες του για τον ιουδαϊσμό και την επίδραση που είχε στην ιστορική πορεία του εβραϊκού λαού.

Θαύμαζε αυτό το μικρό λαό για την προσφορά του στην ανθρωπότητα, αλλά και καυτηρίαζε τα σφάλματα της πολιτικοθρησκευτικής ηγεσίας του που, από μισαλλοδοξία και εκδικητικότητα, τον οδήγησε άλλοτε σε ανείπωτη δυστυχία και καταστροφές κι άλλοτε, ως δυνάστη, σε τυραννική καταπίεση κι αγριότητα.

- Είναι αρκετό να σου πω ότι οι άνδρες που άλλαξαν, τρεις φορές, την πορεία της ανθρωπότητας μέσα σε είκοσι αιώνες, είναι Εβραίοι... Ένας Χριστός, ένας Μαρξ και ένας Αϊνστάϊν υπήρξαν οι μορφές που μεταμόρφωσαν τον κόσμο δημιουργικά... Υπάρχουν όμως και οι ανώνυμοι και ραδιούργοι σιωνιστές, που μορφοποιούν τον σημερινό κόσμο του κακού. Στο μέλλον, δεν ξέρουμε σε πόσα χρόνια ή δεκαετίες ή αιώνες, θα συσσωρεύσουν δεινά στο λαό του Ισραήλ, χειρότερα από αυτά που υπέστη στα χρόνια της Διαθήκης και τα πρόσφατα του ολοκαυτώματος.

Ο Θωμαΐδης είχε βρει τον κατάλληλο συνομιλητή για να αναπτύξει τη θεωρία του. Ξεχώριζε τους Ισραηλίτες σε καλούς Εβραίους και σε Εβραϊοσιωνιστές. Οι δεύτεροι αυτοί, αποτελούν μια οργανωμένη διεθνή ομάδα πίεσης, ραδιουργιών, κρυφών κέντρων πολιτικού ελέγχου και απάνθρωπων και αντικοινωνικών σχεδιασμών. Με τη δημιουργία, στην Αμερική και στην Ευρώπη, ομάδων χριστιανοσιωνιστών, κρυφοφασιστικής πολιτικής ιδεολογίας, ελέγχουν πλέον όλους τους διακρατικούς οργανισμούς και φορείς εξουσίας, αλλά και τα περισσότερα και μεγαλύτερα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Όταν μιλούν για ειρήνη, δημοκρατία, ελευθερία και ατομικά δικαιώματα, στοχεύουν σε ολοκληρωτικά συστήματα διακυβέρνησης του κόσμου και σε αιματηρούς πολέμους για τον έλεγχο των καυσίμων και στρατηγικών υλών. Οι περισσότεροι πολιτικοί και διανοούμενοι, σε παγκόσμιο επίπεδο, είναι όργανά τους. Οι ενέργειές τους βρίσκονται σε αντίφαση με τα συμφέροντα, τα πολιτιστικά ήθη και τις επιδιώξεις των λαών τους. Αποτελούν, από διαφορετικό οπτικό πεδίο, ένα είδος «Εφιαλτών» στις Θερμοπύλες της σημερινής παγκοσμιοποίησης. Θα περίμενε κάποιος, αυτοί οι πολιτικοί, οι δημοσιογράφοι ή οι λογοτέχνες, να ανήκουν σε συντηρητικές και το πιθανότερο, σε φασιστικές ή φιλοναζιστικές ομάδες. Ο κόσμος τρελάθηκε! Τα μεγαλύτερα στηρίγματα των χριστιανοσιωνιστών στην Ευρώπη είναι πρώην σοσιαλομαρξιστές, που στα νιάτα τους παρίσταναν τους αγνούς αγωνιστές κι επαναστάτες.

Οι σιωνιστές χρησιμοποίησαν τη δυστυχία, τις εξορίες, τα πάθη, τους διωγμούς και το ολοκαύτωμα του πολύπαθου εβραϊκού λαού, για να εισχωρήσουν σε όλες τις δομές εξουσίας της μοναδικής σημερινής παγκόσμιας αυτοκρατορίας. Αθέατοι κυβερνούν την αυτοκρατορία, σύροντας τα οικονομικά και στρατιωτικά νήματα που

δίνουν κίνηση σε αγγλοσαξονικές μαριονέτες. Ποιά όμως αυτοκρατορία επέζησε αιώνια; Η Αθηναϊκή; Του Μεγάλου Αλεξάνδρου; Η Ρωμαϊκή; Η Βυζαντινή; Η Αραβική; Η Οθωμανική; Πόσοι αιώνες ζωής απομένουν στην Pax Americana, όταν αρχίζουν πλέον να σαλεύουν πληθυσμιακά μεγαθήρια δισεκατομμυρίων πολιτών; Τι τύχη και τι επιρροή θα έχει ένας ιουδαϊκός κόσμος ελάχιστων ψυχών, μέσα σε μια εχθρική πλημμυρίδα δισεκατομμυρίων ισλαμιστών; Δεν είναι λοιπόν άφρονες οι σκοτεινοί αυτοί πολιτικοθηρησκευτικοί ηγέτες, που συνέδεσαν την τύχη ενός αρχαίου λαού με τις τύχες μιας, χωρίς πολιτιστική ιστορία, στρατιωτικής και οικονομικής αυτοκρατορίας;

Ο Θωμαΐδης μιλούσε με πάθος. Κάποια στιγμή σταματούσε για να ρουφήξει μια γουλιά από το ποτό του ή για να μασήσει κάτι από τους ορεκτικούς μεζέδες. Η Γκρέτα τους καληνύχτισε, προτρέποντάς τους να κάνουν το ίδιο κι αυτοί. Όμως και ο Περικλής και ο Λαντισλάς προτίμησαν να συνεχίσουν, για λίγο ακόμα όπως είπαν, αυτή την τόσο ενδιαφέρουσα ανταλλαγή απόψεων και υποσχέθηκαν πως, δεν θ' αργούσαν πολύ ώρα, για ν' ακολουθήσουν το παράδειγμά της.

- Και ξέρεις κάτι αγαπητέ μου Λαντισλάς! Αν για οποιαδήποτε αιτία αρχίσει η πτώση της αμερικανικής αυτοκρατορίας, το αυγό του φιδιού θα εκκολαφθεί στην καρδιά αυτής της αυτοκρατορίας... Υπάρχουν ήδη, σε λανθάνουσα κατάσταση, σκοτεινές δυνάμεις έτοιμες να ξαναφορέσουν τις κουκούλες και να ξανασηκώσουν τους πυρωμένους σταυρούς... Περιμένουν την ώρα τους! Δεν είναι απίθανο να βγάλουν τα απωθημένα τους με χειρότερο τρόπο από αυτόν που επέλεξαν οι ναζιστές...

- Σήμερα, πάντως, δεν υπάρχουν τέτοιες ενδείξεις για παρόμοια εξέλιξη, παρατήρησε ο Μπάρτσικ.

- Δεν ενδιαφέρει μόνο το σήμερα, απάντησε ο Θωμαΐδης. Λαοί με ιστορία χιλιάδων ετών, όπως οι Κινέζοι, οι Αιγύπτιοι, οι Εβραίοι, οι Έλληνες, με τη γλώσσα και την πολιτιστική κληρονομιά τους που εντυπωσιάζει, που συναρπάζει και εμπνέει τις νέες γενιές, μετρούν το χρόνο με αιώνες!... με χιλιετηρίδες!... Αυτά προσπαθώ να τα διερευνήσω στις δυο εργασίες μου, μαζί με άλλα θέματα που βρίσκονται σε εξέλιξη και διαμορφώνουν ένα νέο επίπεδο πολιτικών και κοινωνικών συσχετισμών στην Ευρώπη... Ήδη, η Γκρέτα μετά-

φρασε στα γερμανικά και δακτυλογράφησε το πλαίσιο ανάπτυξης της πρώτης εργασίας μου, με τις ειδικές σημειώσεις πάνω σε κάθε κεφάλαιο. Στις σημειώσεις αυτές επεξηγούνται οι εναλλακτικές ερμηνείες, σε αμφιλεγόμενα προβλήματα της ευρωπαϊκής κοινωνίας...Θα σου δώσω ένα αντίγραφο για να ρίξεις μια ματιά... Θα χαρώ πολύ να έχω και τις δικές σου παρατηρήσεις γι' αυτή τη μισοτελειωμένη εργασία, σε ότι αφορά τον τρόπο ταξινόμησης των θεμάτων, την κατάταξή τους στον πίνακα περιεχομένων και την αντιστοιχία τους στις πραγματικές καταστάσεις που θίγουν...Στη δεύτερη εργασία μου θ' αναπτύξω τις ομοιότητες και αντιθέσεις των μονοθεϊστικών θρησκειών. Έχω ήδη συγκεντρώσει το απαραίτητο υλικό κι έκανα έναν πρόχειρο πίνακα, με τη σειρά των κεφαλαίων και τη θεματολογία τους. Ελπίζω πως θα βρω το χρόνο ν' ασχοληθώ μ' αυτή πιο συστηματικά, ως το τέλος αυτού του χρόνου...

Ο Θωμαΐδης σηκώθηκε κι έφερε από το γραφείο του έναν φάκελο. Είχε ήδη σηκωθεί κι ο Μπάρτσικ, που πήρε το φάκελο κι έριξε μια ματιά στο ρολόι του. Μετά, τον έβαλε κάτω από τη μασχάλη του και προχώρησε προς την είσοδο. Πριν χωρίσουν οι δυο άντρες, συμφώνησαν να ξεκινήσουν για τα Μετέωρα όσο μπορούσαν πιο πρώι, πριν από την ανατολή του ήλιου. Θ' απέφυγαν έτσι, τον μεσημεριανό καύσωνα της μέρας που ξημέρωνε. Σύμφωνα με τις προβλέψεις της μετεωρολογικής υπηρεσίας, η ζέστη θα ήταν ασυνήθιστη γι' αυτή την εποχή.

Η ανάβαση στους βράχους των Μετεώρων είναι βασανιστική τις πολύ θερμές μεσημβρινές καλοκαιρινές ώρες. Θα φρόντιζαν να τελειώσουν την πρώτη τους περιήγηση στα μοναστήρια ως το μεσημέρι. Μετά θα γευμάτιζαν σε εστιατόριο της Καλαμπάκας ή σε κάποια ταβέρνα, στο Καστράκι και το απόγευμα, αμέσως μετά το γεύμα, θα γύριζαν στη Λάρισα.

Η Γκρέτα δεν έδειξε προθυμία να τους ακολουθήσει. Άλλωστε, όπως είπε πριν τους καληνυχτίσει, είχε επισκεφθεί τα Μετέωρα πολλές φορές και δεν είχε τη διάθεση να ανεβοκατεβαίνει και πάλι αγκομαχώντας στα θεόρατα βράχια.

VI

Ο ήλιος μόλις είχε αρχίσει να ξεπροβάλλει απ' τις ανατολικές κορφές της Θεσσαλίας, όταν έφτασαν στα Μετέωρα. Οι θεόρατοι μονοκόμματοι γρανιτένιοι βράχοι προκαλούσαν δέος. Η όλη εικόνα ήταν αντιφατική και παράξενη. Η ματιά, όταν ανέβαινε προς τα πάνω, συναντούσε ένα γκριζωπό σεληνιακό τοπίο. Όμως, στη βάση των βράχων και της γύρω περιοχής, υπήρχαν δέντρα και πυκνοί θάμνοι, που έδιναν μια άλλη, μια ζωντανή όψη στο τοπίο.

Πάνω στις κορφές των βράχων ήταν χτισμένες οι μονές. Πριν από κάποιες δεκαετίες, η προσέγγιση σ' αυτές ήταν δύσκολη. Τα τελευταία χρόνια, κατασκευάστηκαν δρόμοι, σκαλοπάτια και γέφυρες, ώστε να είναι ευκολότερη η επίσκεψη των πιστών στα κυριότερα, τουλάχιστον, μοναστήρια.

- Κάποτε, στον δέκατο ή ενδέκατο αιώνα, πριν αρχίσει η κατασκευή των μοναστηριών, υπήρχε μεγάλος αριθμός ασκητών που ζούσαν σ' εκείνες τις σπηλιές, είπε ο Θωμαΐδης δείχνοντας στον Μπάρτσικ κάποια ρήγματα και μεγάλες ακανόνιστες τρύπες και κοιλότητες, που διακρίνονταν στα βράχια.

Συνέχισε να μιλά και να ενημερώνει τον εκστατικό νεαρό Ούγγρο για καθετί που αφορούσε τα Μετέωρα. Για τον τρόπο δημιουργίας των βράχων, σύμφωνα με τις θεωρίες των γεωλόγων, για την ιστορία της περιοχής και για την πρώτη κατασκευή μονής, τον 14^ο αιώνα, στο Μεγάλο Μετέωρο ή Πλατύ Λίθο, από το μοναχό του Αγίου Όρους Αθανάσιο, στον οποίο δόθηκε το προσωνύμιο «Μετεωρίτης». Αυτός ήταν ο εμπνευστής και πρωτεργάτης της κατασκευής της μονής της Μεταμόρφωσης στο Μεγάλο Μετέωρο και θεωρείται πως συνέταξε τον μοναστικό κανονισμό, τον οποίο εφάρμοσαν και τα άλλα μοναστήρια που ιδρύθηκαν αργότερα.

Το συγκρότημα της μονής της Μεταμόρφωσης, βρίσκεται χτισμένο στην κορφή του μεγαλύτερου κι επιβλητικότερου βράχου, το υψόμετρο του οποίου ξεπερνά τα εξακόσια μέτρα. Ο κυρίως ναός της, έχει σχεδιαστεί με βάση την τεχνοτροπία κατασκευής των να-

ών του Αγίου Όρους. Έχει θαυμάσιες τοιχογραφίες του 16^{ου} αιώνα και το ξυλόγλυπτο τέμπλο του χρονολογείται στο τέλος του 18^{ου} αιώνα.

Εκτός από την πλούσια βιβλιοθήκη της και τα ανεκτίμητα κειμήλια, η μονή κοσμείται και από τα παρεκκλήσια του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου και των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης.

- Σήμερα θα προλάβουμε, όπως ελπίζω, να δούμε τα κυριότερα αξιοθέατα αυτής της μονής, είπε ο Θωμαΐδης, καθώς άρχισαν να ανηφορίζουν προς την κορφή, βαδίζοντας άνω στα σκαλισμένα, στο βράχο, αμέτρητα σκαλοπάτια. Με τον ηγούμενο, συνέχισε ασθμαίνοντας, είμαστε πολύ στενά συνδεδεμένοι και θα μας παράσχει κάθε διευκόλυνση... Εκτιμά ιδιαίτερα τους νεαρούς αλλοδαπούς τουρίστες, που επισκέπτονται τα Μετέωρα από πραγματικό θρησκευτικό ενδιαφέρον και όχι από απλή περιέργεια... Είναι ένας βαθιά θρησκευόμενος άνθρωπος ο άγιος αυτός γέροντας...

Ο Μπάρτσικ είχε εντυπωσιαστεί αφάνταστα από το παράξενο εκείνο σύμπλεγμα των τεράστιων βράχων, αλλά κι από τον τρόπο κατασκευής των μοναστηριών πάνω σ' εκείνες τις κορφές, που θα μπορούσαν να είναι μόνο κατοικίες των αετών. Πώς ανέβασαν τα υλικά; Τι επιμονή, τι κόπος, τι απέραντη πίστη χρειαζόταν για να υψωθούν προς τον ουρανό τα θαυμάσια εκείνα χτίσματα!

Του δημιουργήθηκε η έντονη επιθυμία να επισκεφθεί τις κυριότερες μονές. Σε κάθε μεγάλο βράχο υπήρχε ένα συγκρότημα χτισμάτων, σαν αετοφωλιά. Ανατολικά του Πλατύλιθου, βρισκόταν η μονή Βαρλαάμ, ενώ σ' ένα άλλο απότομο και στενό βράχο, σαν παράξενο γρανιτένιο ουρανοξύστη, ήταν σκαρφαλωμένη η μονή Ρουσάνου. Άλλες αξιόλογες μονές ήταν της Αγίας Τριάδας, του Αγίου Στεφάνου και του Αγίου Νικολάου.

- Όπως υπολογίζω, κύριε καθηγητά, εδώ χρειάζεται κάποιος ένα μήνα τουλάχιστο, για να ισχυριστεί πως είδε και περιηγήθηκε, με σωστό τρόπο, όλα τα μοναστήρια, είπε ο Μπάρτσικ, την ώρα που κάθισαν για λίγο σ' ένα πεζούλι για να ξεκουραστούν.

- Το ξέρω Λαντσιλάς πως διάβασες πολλά για τα Μετέωρα και θα 'θελες να ζήσεις από κοντά, όπως στο Άγιον Όρος, κάποιες μέρες ήρεμης ζωής. Θα μιλήσω γι' αυτό το θέμα στον ηγούμενο.

- Σκέφτομαι να ξεκινήσω για την Πάτμο στα μέσα, περίπου, του Ιούλη... Αν μπορούσα να μείνω στον ξενώνα της μονής, ως τότε,

νομίζω πως θα 'ταν ό,τι καλύτερο θα κατορθώναμε να πετύχουμε, απάντησε ο Μπάρτσιακ.

- Αυτό είναι πολύ εύκολο... Προς το παρόν θα εξακολουθήσεις, για μερικές ακόμα μέρες, να μένεις μαζί μας στην Λάρισα... Ξέρεις πόσο εκτιμώ τις γνώσεις και τις απόψεις σου πάνω στα θέματα που μ' ενδιαφέρουν... Θα ήμουν ευτυχής, αν όλο αυτό το διάστημα της παραμονής σου στη Θεσσαλία, θα είχες την επιθυμία ή τη δυνατότητα να είσαι φιλοξενούμενός μου.

- Θα το 'θελα πολύ, αλλά κάτι άλλο με ώθησε να αναζητώ στους ελληνικούς άγιους τόπους κάτι, που κι εγώ ο ίδιος δεν ξέρω τι είναι... Κάτι που με βασανίζει, μ' εκστασιάζει και με οδηγεί στο Θεό... Ήρθα στην Ελλάδα για να βρω, στους τόπους λατρείας των Χριστιανών, αυτό το άγνωστο κάτι...

- Όπως είναι καλύτερα για σένα... Κάνε αυτά που νιώθεις κι αισθάνεσαι, συμφώνησε με συγκατάβαση ο Θωμαΐδης, τη στιγμή που σηκώθηκαν για να συνεχίσουν την ανάβαση προς την κορυφή του Μεγάλου Μετέωρου.

VII

Η γρήγορη περιήγησή τους, στο μοναστικό συγκρότημα του Μεγάλου Μετέωρου, είχε τελειώσει ως το μεσημέρι. Ο ηγούμενος τους υποδέχτηκε μ' ευγένεια και καλοσύνη. Υποσχέθηκε στο Θωμαΐδη να διευκολύνει, όσο μπορούσε, την παραμονή του Μπάρτσικ στο μοναστήρι. Θα είχε τη δυνατότητα, ο νεαρός Ούγγρος, να έρθει όποια στιγμή το αποφάσιζε. Θα είχε όποια πληροφορία κι ενημέρωσή του ήταν απαραίτητη, αλλά και τις αναγκαίες διευκολύνσεις για να θαυμάσει όλους τους πνευματικούς και καλλιτεχνικούς θησαυρούς της μοναστικής κοινότητας των Μετεώρων.

Έφυγαν από τη μονή ευχαριστημένοι αλλά και κουρασμένοι. Παρά την πρόθεση να επιστρέψουν στη Λάρισα, αμέσως μετά το γεύμα, το πρόγραμμά τους άλλαξε από απρόβλεπτα γεγονότα. Είχαν γευματίσει σ' ένα θαυμάσιο εστιατόριο, χωμένο σε μια καταπράσινη πλαγιά. Η θέα ήταν υπέροχη. Δίπλα ακουγόταν το θρόισμα των πλατανόφυλλων κι οι κραυγές των πουλιών, που παιχνιδίζαν μέσα στα πυκνόφυλλα δένδρα. Πιο εκεί, το λιγοστό νερό απ' το ρυάκι, που το γκαρσόνι με σοβαρότητα και περηφάνια το αποκαλούσε «ποτάμι», έπεφτε με θόρυβο, από κάποιο μικρό ύψος, σε μια μεγάλη γλιστερή πέτρινη πλάκα. Το δροσερό αεράκι τους αναζωογόνησε, μετά την κόπωση από την πολύωρη περιήγηση.

- Δεν αφήνω αυτόν τον παράδεισο για να πάω στο καμίνι της Λάρισας... Συμφωνείς, αγαπητέ; ρώτησε ο Θωμαΐδης.

- Απόλυτα, κύριε καθηγητά, απάντησε ο Μπάρτσικ.

Σε λίγη ώρα, ένα άλλο γεγονός ενθουσίασε αλλά και ταυτόχρονα αναστάτωσε το Μπάρτσικ. Μια παρέα υπαλλήλων, από την ουγγρική πρεσβεία της Αθήνας, κάθισε στο διπλανό τραπέζι. Σε λίγο είχε αναπτυχθεί τέτοια οικειότητα, που ένωσαν τα τραπέζια κι άρχισαν ατέλειωτες συζητήσεις γύρω από τις εντυπώσεις τους για τα Μετέωρα, για να καταλήξουν στον εμφύλιο πόλεμο και στα κρίσιμα πολιτικά γεγονότα της Γιουγκοσλαβίας, που συγκλόνιζαν όχι μόνο τα Βαλκάνια αλλά και γενικότερα όλη την Ευρώπη.

Όταν αποφάσισαν να επιστρέψουν, ο ήλιος είχε ήδη γείρει προς τη Δύση. Σε μια ώρα, περίπου, βρίσκονταν στο σπίτι. Είχε αρχίσει να σουρουπώνει. Η Γκρέτα τους σερβίρισε, στην αυλή, παγωμένο ούζο κι ορεκτικούς μεζέδες. Μετά από μια τόσο κουραστική μέρα, ένιωσαν την ανάγκη να πάνε νωρίς για ύπνο. Άλλωστε, ο Θωμαΐδης, θ' αναχωρούσε το πρωί για τη Θεσσαλονίκη, για κάποια δουλειά του στο Πανεπιστήμιο. Θα επέστρεφε αυθημερόν. Η Γκρέτα είχε συμφωνήσει, με μια φίλη της, να κατεβεί στην αγορά. Ο Μπάρτσικ είχε αρκετό χρόνο για να μελετήσει τις σημειώσεις του Περικλή, τις οποίες με τόση φροντίδα είχε μεταφράσει η Γκρέτα.

Ο Μπάρτσικ ξάπλωσε στο κρεβάτι αλλά, παρά την κούρασή του, δεν νύσταζε ακόμα. Άνοιξε το φάκελο κι έβγαλε ένα πολυσέλιδο δακτυλογραφημένο τεύχος, με ράχη στερεωμένη σε δυο λεπτά πλαστικοποιημένα ελάσματα. Έριξε μια γρήγορη ματιά στα πρώτα φύλλα. Στην πάνω δεξιά πλευρά του εξώφυλλου υπήρχε, με κόκκινο μαρκαδόρο, η ένδειξη «ΕΡΓΑΣΙΑ Α΄». Πιο κάτω και στο κέντρο, ήταν δακτυλογραφημένος ο τίτλος: «ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ - Παράλληλες εξελικτικές πορείες».

Ήταν μια σχεδόν ολοκληρωμένη εργασία, στην οποία θα έπρεπε να γίνουν κάποιες τροποποιήσεις και προσθήκες. Οι πολλές χειρόγραφες σημειώσεις που υπήρχαν στα περιθώρια των σελίδων ή σε επικολλημένα μικρά φύλλα χαρτιού, φανέρωναν αυτή την ανάγκη.

Ξεφύλλιζε στα γρήγορα την εργασία. Ήθελε να σχηματίσει μια ευρύτερη άποψη των θεμάτων που αναπτύσσονταν, ώστε ν' αρχίσει μια πιο συστηματική μελέτη το πρωί της επόμενης μέρας.

Στο κέντρο, περίπου, της δεύτερης σελίδας, υπήρχε η φράση του Πωλ Βαλερύ:

«Ευρωπαίος είναι όποιος, ανήκει σε λαό που έχει ενστερνιστεί τον Ρωμαϊκό Κανόνα Δικαίου, που κατέχει καλά την Ελληνική Παιδεία και που έχει δεχθεί και αφομοιώσει τη Χριστιανική Διδασκαλία».

Μετά τον πρόχειρο πίνακα περιεχομένων, ακολουθούσε ένας μικρός πρόλογος. Αμέσως μετά, υπήρχαν κάποιες προεισαγωγικές σημειώσεις για την εμφάνιση και εξάπλωση του χριστιανισμού στη Μικρασία και στην Ελλάδα και ιδιαίτερα στους Φιλίππους της Ανατολικής Μακεδονίας, όπου οργανώθηκε η πρώτη χριστιανική εκκλησία της Ευρώπης από τον απόστολο Παύλο.

Με συνοπτικό τρόπο, γινόταν μια αναδρομή στην επέκταση της χριστιανικής θρησκείας από το νοτιοανατολικό ως το βορειότερο άκρο της Ευρώπης, ενώ τονίζονταν τα μεγάλα στάδια αυτής της εξελικτικής πορείας. Ο ρόλος του αυτοκράτορα Κωνσταντίνου του Μεγάλου ήταν καθοριστικός γι' αυτή την πορεία, ανεξάρτητα από τις βαθύτερες προθέσεις του, τα πολιτικά κίνητρα και τα λάθη στην προσωπική και οικογενειακή του ζωή. Άλλος μεγάλος σταθμός ήταν το σχίσμα ανάμεσα στην Ανατολική και στη Δυτική Χριστιανική Εκκλησία, ενώ αναλύονταν οι συνέπειες της υποταγής του Βυζαντίου στους Οθωμανούς, ο σκοταδισμός του Μεσαίωνα, η Αναγέννηση, η επιστημονική και βιομηχανική ανάπτυξη και η διαμόρφωση ενός ευρωπαϊκού πολιτισμού, βασισμένου στις απαιτήσεις των χριστιανικών αρχών κοινωνικής συμπεριφοράς. Πάνω σ' αυτό το θεμέλιο άρχισε να στήνεται, στα μέσα του εικοστού αιώνα, το οικοδόμημα μιας ενιαίας ευρωπαϊκής πολιτικής και πολιτιστικής συνείδησης.

Στο τέλος του πρόλογου υπήρχε η χειρόγραφη διπλή υποσημείωση του συγγραφέα, γραμμένη με κόκκινο στυλό διαρκείας:

«α) Στο ειδικό κεφάλαιο για την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα, να επισημανθεί η εκτροπή από τους στόχους που έθεσαν οι μεγάλοι Ευρωπαίοι ηγέτες. Αυτοί οραματίστηκαν, εργάστηκαν και υλοποίησαν την ένωση των ευρωπαϊκών λαών, όπως π.χ. ο Φομπέρ Σουμάν, ο Ζαν Μονέ, ο Αντενάουερ, ο Ντε Γκωλ, ο Ζισκάρ ντ' Εστέν, ο Καραμανλής, ο Σμιτ, ο Ντελόρ, αλλά και άλλοι ένθερμοι εραστές του ευρωπαϊκού ονείρου. Μαζί μ' αυτούς εργάστηκαν κι άλλοι επώνυμοι και ανώνυμοι για τον ίδιο σκοπό, αλλά ταυτόχρονα ξεφύτρωσαν αριβίστες και τυχοδιώκτες, που για να αναρριχηθούν σε αξιώματα, στις πατρίδες τους και σε διάφορους ευρωπαϊκούς ή διεθνείς οργανισμούς, έγιναν υπηρέτες της παγκοσμιοποίησης.

β) Προβλέπω πως θα βαδίσουμε προς μια μεγάλη ασύδοτη κεφαλαιοκρατική αγορά, με έλλειμμα δημοκρατίας και κοινωνικής πολιτικής. Δεν θα υπάρξει πραγματική ένωση των ευρωπαϊκών λαών, γιατί μια

τέτοια πορεία θα την τορπιλίσουν οι αγγλοσάξονες. Μακάρι να διαφευστώ! Στο μέλλον θα έχουμε μια δήθεν Ένωμένη Ευρώπη, με την ενσωμάτωση και άλλων κρατών και κρατιδίων (ίσως είναι και ασιατικά ή αφρικανικά), χωρίς καμιά ευρωπαϊκή πολιτιστική ιστορία και παράδοση. Μερικά απ' αυτά τα κράτη θα είναι καμουφλαρισμένα προτεκτοράτα της μοναδικής υπερδύναμης. Θα υποσκάπτουν τις βασικές αρχές της Ένωσης, αλλά ταυτόχρονα θα αδειάζουν τα πορτοφόλια των ευρωπαϊκών πολιτών για να μεταπηδήσουν από τη φτώχεια στην ευμάρεια».

***

Τα θέματα της εργασίας ήταν ταξινομημένα κατά κεφάλαια και υποκεφάλαια. Σε πολλά σημεία υπήρχαν χειρόγραφες σημειώσεις, διορθώσεις, επεξηγήσεις και παραπομπές.

Ο Μπάρτσικ υπογράμμιζε κάποιες φράσεις, έθετε ερωτηματικά σε δυσνόητες γι' αυτόν προτάσεις, αλλά και διατύπωνε κάποιες παρατηρήσεις μ' επιφυλάξεις, γιατί είχε επίγνωση του γεγονότος πως ο καθηγητής ήταν εξειδικευμένος ερευνητής σε θέματα ιστορικά και θεολογικά.

Καθώς προχωρούσε στην ανάγνωση των κειμένων ένιωθε περισσότερο ξεκούραστος, δε νύσταζε πλέον κι είχε μια εκπληκτική διαύγεια πνεύματος. Κι ο ίδιος απόρησε όταν, χωρίς να γνωρίζει λατινικά κι αρχαία ελληνικά κατανόησε, από τα συμφραζόμενα, τα λίγα αποφθέγματα που υπήρχαν στις δυο αυτές γλώσσες.

Στο πρώτο κεφάλαιο αναπτύσσονταν θέματα χριστιανικής ηθικής και συμπεριφοράς στην εξέλιξη του ευρωπαϊκού πολίτη και στη δομή της οικογένειάς του. Στη συνέχεια, η εξέλιξη των ευρωπαϊκών θεσμών, των πολιτιστικών του αξιών και της προσπάθειάς του να οικοδομήσει μια ανθρωποκεντρική κοινωνία, με σεβασμό στα δικαιώματα και στις ελευθερίες του ατόμου, στην προστασία της εργασίας και της ιδιοκτησίας, στην προσφορά υπηρεσιών υγείας, ασφάλειας και ευημερίας. Στα τελευταία κεφάλαια γινόταν περιγραφή των δομών της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας, της διάκρισης των εξουσιών, σύμφωνα με το «πνεύμα των νόμων» του Μοντεσκιέ, αλλά και τις νοσηρές παραμορφώσεις των θεσμών από τις επιδ-

ράσεις μιας αγγλοσαξωνικής και εβραϊοσιωνιστικής παγκοσμιοποίησης.

Ακολουθούσε μια εκτενής αναφορά σε θέματα προστασίας της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς, από τις εκφυλιστικές διαφοροποιήσεις των θεσμών και τις πλαστογραφήσεις της ιστορίας. Ήταν ένα αγαπητό, στο Θωμαΐδη, θέμα για το οποίο είχε, με λεπτομέρεια, ενημερώσει το νεαρό ούγγρο, κατά τη διάρκεια των συναντήσεών τους στο Άγιο Όρος. Στο περιθώριο της σελίδας υπήρχε η χειρόγραφη σημείωση:

«Θα πρέπει, μάλλον, να επαυαδιατυπώσω την παλιά πρότασή μου για διεθνές συνέδριο στη Βεργίνα;».

Σ' αυτά τα κεφάλαια ο καθηγητής ήταν απροκάλυπτα σκληρός και ανεπιεικής στους χαρακτηρισμούς του. Έγραφε για τον εκφυλισμό των δημοκρατικών ιδεών και τον τυχοδιωκτισμό κάποιων πολιτικάντηδων, για την αποσάθρωση των αξιών της δικαστικής εξουσίας, για την άσκηση της νομοθετικής εξουσίας από αρπακτικά και τρωκτικά και για τους μαφιόζους των μέσων μαζικής ενημέρωσης (και ιδιαίτερα της ιδιωτικής τηλεόρασης), που έχουν μετατραπεί σε άντρα ληστρικών πολυεθνικών εταιρειών, εκβιαστών και απάτριδων ψευτοδιανοουμένων. Στο τέλος, σ' ένα καρφίσιωμένο μικρό φύλλο χαρτιού, υπήρχε η σημείωση:

«Θα πρέπει να προσέχω για να μην βγάζω γενικευμένα συμπεράσματα. Οι περισσότεροι άνθρωποι έχουν καλές προθέσεις. Δυστυχώς, η κάθε λογής εξουσία βρίσκεται σε βρόμικα χέρια. Αυτό γίνεται πάντα. Στο βαρέλι επιπλέουν οι ακαθαρσίες και τα σκύβαλα».

Τα κείμενα αυτών των κεφαλαίων ήταν διατυπωμένα με απλή και κατανοητή, στον μη εξειδικευμένο αναγνώστη, γλώσσα. Αναφέρονταν σε θεσμούς και φορείς κρατικής εξουσίας που, με τη λειτουργία τους, επηρέαζαν αποφασιστικά την ατομική και κοινωνική ζωή των ευρωπαίων πολιτών. Πιο κάτω γινόταν λεπτομερέστερη ανάλυση, σε χωριστά κεφάλαια και αριθμημένα κενά για μελλοντικές συμπληρώσεις και προσθήκες.

Τα μάτια του Μπάρτση άρχισαν να βαραίνουν, όταν άρχισε να διαβάζει τις αναλυτικές σημειώσεις για τη Δικαιοσύνη στις ευρωπαϊκές χώρες. Το κεφάλαιο το αποτελούσαν δυο μέρη. Στο πρώτο γινόταν η ιστορική και φιλοσοφική ανάλυση του θεσμού και η δίκαιη εφαρμογή των νόμων, σε εθνικό επίπεδο. Στο δεύτερο, με μια α-

πλή κι αριστοτεχνική σύνδεση των κειμένων των δυο μερών, ο Θωμαΐδης, έθιγε το πρόβλημα της απόδοσης δικαιοσύνης στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών κοινοτήτων.

Ο Μπάρτσικ ένιωθε τρομερά κουρασμένος και δυσκολευόταν να κατανοήσει αυτά που διάβαζε. Ακούμπησε το κεφάλι του στο μαξιλάρι. Μέσα σ' ελάχιστα δευτερόλεπτα είχε αποκοιμηθεί.

VIII

Ελαφρά, διστακτικά χτυπήματα στην πόρτα, τον ξύπνησαν αργά το πρωί της επόμενης μέρας. Ήταν η Λουντμίλα, η οικιακή βοηθός, που του έφερε το πλούσιο πρωινό σε μεγάλο ξύλινο δίσκο. Κάτι του ψέλλιζε στα ρωσικά και σε ακαταλαβίστικα ελληνικά, καθώς τοποθετούσε το δίσκο στο τραπεζάκι του μικρού εξώστη. Προσπαθούσε μάλλον να του πει, πως το ζεύγος Θωμαΐδη δεν βρισκόταν στο σπίτι.

Ο Μπάρτσικ είχε κοιμηθεί αρκετές ώρες, αλλά ένιωθε κουρασμένος και δύσθυμος. Είχε πονοκέφαλο και τ' αφτιά του βούιζαν βασανιστικά. Ήπιε μόνο τον καφέ και βούτηξε ένα μπισκότο στο γάλα.

Καθώς περνούσε η ώρα, η θερμοκρασία στον εξώστη άρχισε ν' ανεβαίνει. Ξαναγύρισε στο δωμάτιο, έκλεισε τη τζαμόπορτα και κάθισε στο μικρό τραπέζι, δίπλα απ' το παράθυρο.

Μια απαλή κι ευχάριστη δροσιά ξεχυνόταν από την κλιματιστική συσκευή. Ένιωθε σχεδόν μια απροσδιόριστη ενοχή για τον τόσο άνετο, σχεδόν τριφηλό, τρόπο ζωής, σε σύγκριση με την ασκητική ζωή του Αγίου Όρους. Αναλογίστηκε πως, ίσως αυτή η διαμονή του σ' ένα τόσο πλούσιο κι άνετο περιβάλλον, ν' αποτελούσε την αιτία της απομάκρυνσής του από το στόχο και τις επιδιώξεις του, όπως τις προσδιόρισε τότε, όταν ξεκινούσε από τη Βουδαπέστη για το Άγιον Όρος της Μακεδονίας. Σκέφτηκε πως, ίσως, αυτή να ήταν η αιτία που, τις τελευταίες ώρες, έχασε την ικανότητα να ξεπερνά την ανθρώπινη φύση του και να ανιχνεύει, με το νου της ψυχής, γεγονότα και καταστάσεις που ανήκουν στον κόσμο του μεταφυσικού και του ανεξήγητου.

Είχε πάρει κάποιες αποφάσεις, για τις επόμενες ενέργειές του, στις μέρες που ακολουθούσαν. Θα τις συζητούσε, το απόγευμα, με το Θωμαΐδη, όταν ο καθηγητής θα επέστρεφε από τη Θεσσαλονίκη.

Άνοιξε πάλι τις σημειώσεις και συνέχισε από τη σελίδα που είχε μισοδιαβάσει την περασμένη νύχτα, λίγο πριν κοιμηθεί. Ο συναρπαστικός τρόπος αφήγησης, οι υποσημειώσεις και η παράθεση γεγονότων από την προσωπική ζωή του συγγραφέα, τον παρέσυραν σε μια ολοκληρωτική εμβάθυνση και διερεύνηση του αντικειμένου της κριτικής του. Κάπου κάπου διόρθωνε και υπογράμμιζε φράσεις ή έβαζε ερωτηματικά, όταν το κείμενο του φαινόταν δυσνόητο για τον μη εξειδικευμένο, στα θέματα αυτά, αναγνώστη.

Κάτω από το κεφάλαιο για τη «Δικαιοσύνη» υπήρχε υπογραμμισμένη η φράση, στα λατινικά : *«Res judicata pro veritate habetur»* και δίπλα η παρατήρηση, *«Άραγε μια δικαστική απόφαση, αποτελεί πάντα και την απόδειξη της αλήθειας;»*.

Στη συνέχεια, γινόταν ανάλυση του ρόλου και του έργου ενός δικαστή, αλλά και του ήθους και της αυξημένης επαγγελματικής συνείδησης που θα πρέπει να τον διακρίνει. Ένας δικαστής είναι ο κριτής, είναι ένας μικρός θεός, σε μια ανθρώπινη κοινωνία που χαρακτηρίζεται από αντιθέσεις και αντινομίες. Αποφασίζει για γεγονότα που φέρνουν ευτυχία ή δυστυχία, χαρά ή θλίψη, πλούτο ή φτώχεια, ελευθερία ή δεσμά, ζωή ή θάνατο... Γι' αυτό, η συνειδητή μη απόδοση δικαιοσύνης από έναν δικαστή, αποτελεί ένα από τα ειδεχθέστερα εγκλήματα. Δίπλα, μια δυσανάγνωστη χειρόγραφη παρατήρηση έγραφε:

«Μήπως, κατ' εξαίρεση, θα 'πρεπε να προβλέπεται για τον διεφθαρμένο κι ασυνείδητο δικαστή, η ίδια ποινή που πρέπει να επιβάλλεται στον ειδεχθή εγκληματία;».

Ακολουθούσαν παραδείγματα από κακόβουλες δικαστικές αποφάσεις, οι οποίες είχαν ως κίνητρο οικονομικά οφέλη, πολιτικές ίντριγκες ή φιλικές «διευθετήσεις». Την προσοχή του Μπάρτσοκ τράβηξαν κάποιες τέτοιες αποφάσεις, που αφορούσαν γνωστά πρόσωπα του συγγραφέα (π.χ. φίλους, συγγενείς ή και στον ίδιο το Θωμαΐδη). Δίπλα, στο περιθώριο, υπήρχε σ' αυτά η σημείωση: *«Επιβεβαιωμένη, αξιόπιστη, με έγγραφες αποδείξεις στο σχετικό φάκελο»*.

Αξιοπρόσεκτη ήταν μια σειρά δικαστικών αποφάσεων, που αφορούσαν συγγενικό πρόσωπο του Θωμαΐδη. Στην πρώτη (υπ' αριθμ. 2000/118/ΣΝ), οι ενάγοντες ήταν πολιτικά πρόσωπα, με δύ-

ναμη και εξουσία, κι ο εναγόμενος απλός ανώνυμος πολίτης. Η αρμόδια εισαγγελέας έθεσε την υπόθεση στο αρχείο διότι «δεν προέκυψε η στοιχειοθέτηση κάποιου εγκλήματος». Ο πολίτης αθωώθηκε, αλλά ο συγγραφέας είχε κάποιες αμφιβολίες για τα κίνητρα αυτής της απόρριψης των καταγγελιών. Στο περιθώριο της σελίδας υπήρχε η σημείωση:

«Ο εναγόμενος δεν διέπραξε κανένα αδίκημα. Έχω όμως την υπόνοια ότι αυτή η <παρέα> της εισαγγελίας τον αθώωσε σκόπιμα, γιατί, αν τον παρέπεμπε σε δίκη, θα έπρεπε να παραπεμφθούν μαζί του κι άλλα πρόσωπα, με ίση πολιτική, κοινωνική και οικονομική δύναμη με τους ενάγοντες. Η <κλίκα> αποκαλύπτεται στη συνέχεια των αποφάσεων».

Ο αδίκως κατηγορηθείς πολίτης υποβάλλει μήνυση για ψευδή καταμήνυση. Η υπ' αριθμ. 2001/398/2/ΣΝ εισαγγελική διάταξη, αποτελούσε μνημείο αθλιότητας, αφού το αναξιόπιστο εισαγγελικό όργανο, παραποίησε στοιχεία της προηγούμενης εισαγγελικής απόφασης, με μεταγενέστερη κακόβουλη συμπλήρωση και τροποποίηση καταθέσεων μαρτύρων, των οποίων οι μαρτυρίες ελήφθησαν υπόψη στην πρώτη αθωωτική απόφαση ή με αναφορά σε αποδεικτικά στοιχεία των εναγομένων, τα οποία είχαν απορριφθεί ως αβάσιμα στην πρώτη απόφαση. Η ανακρίτρια, αντί να βασιστεί και να διερευνήσει τα στοιχεία και τις κατηγορίες του μηνυτή, μετατρέπεται σε δικηγόρο υπεράσπισης των πανίσχυρων εναγομένων (κατηγορουμένων), ο ένας εκ των οποίων ανέλαβε ανώτατη κυβερνητική θέση με δίπλωμα / μαϊμού (πλαστογραφημένο). Η διαφθορά και η συναλλαγή στην αποθέωσή της. Στο περιθώριο υπήρχε η σημείωση:

«Αυτή η εισαγγελική διάταξη είναι μνημείο αίσχους».

Ακολουθούσε η ένσταση σ' αυτή την απαράδεκτη εισαγγελική απόφαση. Η αρμόδια αντεισαγγελέας πρωτοδικών, παραπέμπει το φάκελο στο συνονόματό της (απλή σύμπτωση η συνωνυμία!) αντεισαγγελέα εφετών. Εκδίδεται η υπ' αρ. 100/2002/ΘΣ εισαγγελική διάταξη, η οποία αποτελεί αντιγραφή της προηγούμενης διάταξης. Ο συγγραφέας σημειώνει δίπλα στον αριθμό τις λέξεις:

«Αυτό δεν είναι μόνο αίσχος. Ξεπερνά τα όρια της ατιμίας από ένα πανίσχυρο δικαστικό όργανο».

Η τελευταία απόφαση αυτού του κύκλου της αντιπαράθεσης, ήταν η υπ' αρ. 24287/02/SG απόφαση του ευρωπαϊκού δικαστηρίου HR/DH.

Η προσφυγή έγινε από τον ίδιο τον ενδιαφερόμενο, χωρίς τη σύμπραξη δικηγόρου. Στο σχετικό ενημερωτικό έντυπο υπήρχε η σαφής επισήμανση ότι, δεν ήταν αναγκαία η παρουσία δικηγόρου, εκτός αν εκ των υστέρων το δικαστήριο έκρινε απαραίτητη την παράστασή του, κατά τη συζήτηση. Παραδίπλα η σημείωση:

«Είναι δυνατόν να κερδίσει κάποιος οτιδήποτε, έστω και μια δίκη, αν δεν <ταΐσει> κι άλλους για να συμπαρασταθούν και να βοηθήσουν; Μήπως ορισμένοι είμαστε αφελείς, που θεωρούμε αυτονόητη και σωστή οποιαδήποτε απόφαση μιας κρατικής υπηρεσίας ή εξουσίας στο υποτιθέμενο κράτος δικαίου;».

Παρά το γεγονός πως, στο φάκελο φαινόταν η διασύνδεση πολιτικών και εισαγγελικών οργάνων, σε μια προσπάθεια «να μην εξετασθεί η ουσία της υπόθεσης από ανεξάρτητο όργανο της τακτικής δικαιοσύνης», το δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή ως «απαράδεκτη, διότι δεν τηρήθηκαν οι προϋποθέσεις των άρθρων 34 και 35 της Σύμβασης».

Οι παραποιώσεις των αποδεικτικών στοιχείων από τα ανακριτικά όργανα της εισαγγελίας, η εκ των υστέρων συμπλήρωση μεταχρονολογημένων καταθέσεων, η παράνομη αρχειοθέτηση της τελευταίας εφετειακής διάταξης, δεν αποτελούσαν (κατά το δικαστήριο) παραβίαση του άρθρου 6 της Σύμβασης, για την υποχρέωση χρηστής απονομής της δικαιοσύνης. Ο φάκελος, μετά την πάροδο έτους καταστράφηκε (Σημ.: *Η φωτιά είναι το καλύτερο μέσον για να εξαφανίσεις τα πειστήρια ενός εγκλήματος*). Σε ξεχωριστό φύλλο χαρτιού, είχε επικολληθεί, στο περιθώριο της σελίδας, μια ακόμα χειρόγραφη διπλή σημείωση:

α) *Ποιος θα προστατεύσει τον αδύναμο πολίτη αν τον αδικήσει «ο κατής»; Ο απλός πολίτης χρησιμοποιεί, για τέτοιες δικαστικές αποφάσεις, μια τολμηρή φράση που λέγεται πολλές φορές αλλά συνήθως γράφεται σπάνια.*

β) *Να γίνει ανάπτυξη για το σκοπό και τη λειτουργία ενός Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου, που σκέφτονται να συστήσουν οι μεγάλες δυνάμεις. Υποψιάζομαι πως ένα τέτοιο δικαστήριο θα καταστήσει εργαλείο*

τιμωρίας μόνο των ηττημένων, χωρίς να εγγίζει τα εγκλήματα των νικητών, όπως π.χ. έγινε με τα μαζικά εγκλήματα αθώων στη Χιροσίμα και το Ναγκασάκι ή κατά το βομβαρδισμό της Δρέσδης.

Στο αμέσως επόμενο κεφάλαιο γινόταν περιεκτική ανάλυση των επιδράσεων των Μ.Μ.Ε. (της 4^{ης} κρατικής εξουσίας) στη διαμόρφωση των πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών θεσμών. Ο συγγραφέας εξέταζε, σε βάθος, τα δεδομένα και πρότεινε ριζοσπαστικές λύσεις.

Γινόταν μια ιστορική αναδρομή στην εξέλιξη των έντυπων μέσων ενημέρωσης, στο ιδιοκτησιακό τους καθεστώς και στο ρόλο των δημοσιογράφων, οι οποίοι παλαιότερα ήταν στην πλειονότητά τους διανοούμενοι, με αναγνωρισμένο ήθος και κύρος.

Μετά τον β΄ παγκόσμιο πόλεμο, άρχισαν να επέρχονται διαφοροποιήσεις στον τρόπο ενημέρωσης των πολιτών της Ευρώπης, διότι οι ιδιοκτήτες των εντύπων και κυρίως των εφημερίδων, αποτέλεσαν τους αφανείς «συνεταίρους» της κρατικής εξουσίας. Ο χωρισμός του κόσμου με παραπετάσματα, η κατάπνιξη κάθε ελεύθερης φωνής στο στρατόπεδο του υπαρκτού σοσιαλισμού και η εκμετάλλευση του κινδύνου της δικτατορίας από το αγγλοσαξωνικό πνεύμα της απόλυτης κεφαλαιοκρατικής ασυδοσίας απέναντι στους εργάτες, υπαλλήλους και αγρότες, αλλοίωσαν τον τρόπο, τους στόχους και τις επιδιώξεις της πολιτικής και πολιτιστικής ενημέρωσης των πολιτών. Ο τύπος (με όχημα την κομματική τοποθέτηση του ιδιοκτήτη και με κριτήριο τα αποκλειστικώς δικά του οικονομικά συμφέροντα), έγινε το όργανο παραπληροφόρησης των πολιτών από την εξουσία (κυβέρνηση και αντιπολίτευση). Ο νέος δημοσιογράφος, φτωχό, αποσκελετωμένο είδωλο, μπροστά στην εικόνα του παλιού δημοσιογράφου/λογοτέχνη, θα πρέπει να προβάλλει και να υπηρετεί τα συμφέροντα του ιδιοκτήτη, για να μπορέσει να επιβιώσει. Ίσως, μόνο κάποιες μικρές επαρχιακές εφημερίδες και τηλεοπτικοί σταθμοί, για τους οποίους δεν υπάρχει μεγάλο πολιτικό ή οικονομικό ενδιαφέρον από τα κόμματα ή τις πολυ-

εθνικές, εξακολουθούν να έχουν περισσότερους δημοσιογράφους, που να μπορούν να έχουν ελεύθερη, αντικειμενική κι ανεξάρτητη πολιτική άποψη:

«Σημ.: Η πλειονότητα, ίσως, των πολιτικών και των δημοσιογράφων, είναι έξω από τα μεγάλα και βρόμικα παιχνίδια, μιας αποπνιχτικής από τη μπόχα κρατικής και διακρατικής εξουσίας».

Η εμφάνιση της τηλεόρασης αποτέλεσε το θανάσιμο πλήγμα κάθε σωστής και υπεύθυνης πολιτικής ενημέρωσης. Η δύναμή της στην άνοδο και πτώση καθεστώτων, στην εξυπηρέτηση ιδιοτελών ατομικών και κομματικών συμφερόντων, στην ποδογέτησή της από τεράστια κεφαλαιοκρατικά συγκροτήματα πολυεθνικών εταιρειών, την κατέστησαν την πρώτη κρατική εξουσία. Η δύναμή της είναι αφανής, αλλά όλοι οι πολιτικοί γνωρίζουν πως, η διατήρησή τους στην πολιτική σκηνή, βασίζεται στις σχέσεις υποταγής τους στα συμφέροντα, οικονομικά ή εξωτερικής πολιτικής, τα οποία υπαγορεύονται από ντόπια ή διεθνή κέντρα εξουσίας. Κανένας δεν ξέρει, ιδίως στην ιδιωτική τηλεόραση, ποιος και ποιον εκπροσωπεί. Πίσω από πομπώδεις τίτλους (π.χ. Ανεξάρτητη Ευρώπη, Ελεύθερη Κοινωνία, Αδούλωτη Εργατιά, Έθνος Ηρώων, ο Κόσμος, η Απελευθέρωση κ.λ.π.) κρύβονται σκοτεινές δυνάμεις παραπληροφόρησης. Η άλφα δήθεν σοσιαλοκομμουνιστική εφημερίδα ή δίκτυο τηλεόρασης, ελέγχεται από έναν Αμερικανοσιωνιστή μεγαλοτραπεζίτη, η βήτα, δήθεν εθνικής ανάτασης και προβληματισμού, από πολυεθνικά συγκροτήματα οπλικών συστημάτων, η γάμμα από κατασκευαστικά μεγαθήρια χωρίς πατρίδα και σύνορα:

«Σημ.: Σιγά σιγά τα Μ.Μ.Ε. ενός κράτους, συγκεντρώνονται σ' έναν μόνο επιχειρηματία ή ομάδα επιχειρηματιών. Με τον τρόπο αυτό ελέγχουν απόλυτα την πολιτική, οικονομική και κοινωνική ζωή της χώρας. Επίσης, οι οικονομικές αυτές δυνάμεις, αρχίζουν να επιδιώκουν την άσκηση της εξουσίας προωθώντας τα ίδια τα στελέχη τους. Μέχρι σήμερα τα κυκλώματα τοποθετούσαν σε φορείς εξουσίας, δικούς τους ανθρώπους που εξυπηρετούσαν τα συμφέροντά τους, π.χ. μια τεχνική εταιρία ένα στέλεχος της στο υπουργείο δημοσίων έργων, μια εκδοτική εταιρεία στο υπουργείο παιδείας. Τώρα επιδιώκουν να πάρουν την ανώτατη κρατική εξουσία στα χέρια τους, με την καθημερινή πλήση ευκεφάλου των πολιτών, οι ίδιοι οι μεγαιστάρες των Μ.Μ.Ε. ή πρόσωπα

της χλιδής και του πλούτου, που ανήκουν σε άλλες εταιρείες αλλά στον ίδιο μητρικό πολυεθνικό κολοσσό. Θέλουν να γίνουν πρωθυπουργοί ή πρόεδροι κρατών. Επιδιώκουν την απόλυτη κυριαρχία».

Και οι δημοσιογράφοι; Τι ρόλο παίζουν στην ενημέρωση των πολιτών! Οι πιο πολλοί, αυτοί που γνωρίζουν πως δεν έχουν άλλο τρόπο επιβίωσης εκτός από την πένα τους, σκύβουν το κεφάλι και γράφουν στις εφημερίδες ή προβάλλουν στην τηλεόραση, όσα «η ελεύθερη και η αδέσμευτη συνείδηση του κεφαλαιοκράτη ιδιοκτήτη» τους υπαγορεύουν. Άλλοι ασχολούνται με θέματα που δεν διατάρασσουν τα συμφέροντα των ισχυρών. Αποβλακώνουν όμως τους αναγνώστες ή τους τηλεθεατές τους και αμείβονται με αστρονομικά, για τον απλό εργαζόμενο, ποσά ενώ παράλληλα ίσως έχουν και πρόσθετα οφέλη:

«Σημ.: α) Όταν π.χ. γράφει για την <απαστράπτουσα και πανάκριβη τουαλέτα> της γυναίκας του τάδε εφοπλιστή και λάβει πλαγίως παραφουσκωμένο φάκελο με χαρτονομίσματα.

β) Κάποιος που παριστάνει το <παιδί του λαού>, αμείβεται με υπέρογκο πριμ κάθε φορά που δημιουργεί, με οποιαδήποτε πρόφαση, ένταση και επεισόδια σε τηλεοπτικές συζητήσεις με <εκπροσώπους της κεφαλαιοκρατίας>, με αποτέλεσμα να αυξάνεται η... τηλεθέαση».

Ιδιαίτερη κατηγορία αποτελεί μια μερίδα δημοσιογράφων που ασχολούνται με τα πολιτικά γεγονότα. Ελάχιστοι απ' αυτούς, αλλά που είναι και οι περισσότεροι γνωστοί στο τηλεοπτικό κοινό, αλληλοδιαφημίζονται, αλληλοπροβάλλονται και βραβεύονται από τα αφανή αφεντικά, για ν' αποκτήσουν το απαραίτητο κύρος και αναγνωρισιμότητα:

«Σημ.: Το σταρ σύστημα γνωρίζει πάντα και καλά τον τρόπο να μετατρέπει τους μπούφους σε αετούς».

Κατάφεραν έτσι ν' αποτελέσουν έναν από τους ισχυρότερους πυλώνες, ενός παγκοσμιοποιημένου συστήματος, αποσάθρωσης της βάσης των πανευρωπαϊκών ηθικών και πολιτιστικών αξιών. Κανένας δεν ξέρει τι πρεσβεύουν ή ποια είναι τα πραγματικά αφεντικά τους. Συνήθως εμφανίζονται ως διανοούμενοι, με κάποιες νεανικές αναρχικές καταβολές. Διαβάζουν αριστερές εφημερίδες, για να τους θεωρούν προοδευτικούς και πίνουν ούισκι ή φορούν ρούχα και παπούτσια κάποιας γνωστής αριστοκρατικής φήμας. Πα-

ριστάνουν τους νευρασθενείς ή αντιρρησίες συνείδησης για ν' αποφύγουν τη στράτευση. Ξεκίνησαν τις καριέρες τους σαν τσιράκια σε κίτρινα πολιτικά έντυπα, βρίζοντας, συκοφαντώντας, αισχρά κομματόσκυλα, χωρίς κανένα ηθικό φραγμό. Παραφράζοντας τη γνωστή μαρξιστική ρήση, θα μπορούσε κάποιος να πει πως, πρόκειται για τα καλά εκείνα παιδιά που θα σκότωναν τη μάνα τους, για να φτιάξουν, απ' τα κόκαλά της, κουμπιά. Μισούν την αστυνομία, ως σώμα επιβολής ελέγχου και καταπίεσης, αλλά οι ίδιοι είναι χαφιέδες κάποιων μυστικών υπηρεσιών. Έλεγαν, κάποτε, πως πίστευαν στα διεθνιστικά οράματα της δικτατορίας του προλεταριάτου κι έγιναν κρυφοί υπηρέτες της πιο ασύδοτης σημερινής κεφαλαιοκρατικής δημοκρατίας:

«Σημ.: Αυτή η δημοκρατία δεν έχει καμία σχέση με την αρχαία ελληνική δημοκρατία. Μετατρέπεται σταδιακά σε ένα ολοκληρωτικό σύστημα παρακολούθησης και πνιγηρού ελέγχου των πολιτών από μυστικές υπηρεσίες. Με τον έλεγχο των Μ.Μ.Ε. και κυρίως της τηλεόρασης και των νέων ηλεκτρονικών επιτευγμάτων, αυτοί οι φορείς ασκούν την πραγματική εξουσία του κόσμου, μέσα από ένα πλέγμα αφανών διακρατικών μεθοδεύσεων και οργανώσεων (π.χ. η λέσχη Μπίλντενμπεργκ, η σιωνιστική μασονία, το παγκόσμιο σύστημα παρακολούθησης των συνδιαλέξεων)».

Οι ηθικές και πολιτιστικές αξίες του ελληνορωμαϊκού πολιτισμού, αποτελούν το στόχο από τα αγγλοσαξωνικά και σιωνιστικά αυτά κέντρα σύγχρονης πολιτιστικής βαρβαρότητας. Η ιστορία πλαστογραφείται. Αναδεικνύονται, με έντεχνο τρόπο, οι νέες πολιτιστικές αξίες του Μπούφαλο Μπιλ και της Άγριας Δύσης:

«Σημ.: Ο Άγγλος συγγραφέας Μπ. Ν. μας δίνει μια εικόνα αυτών των συστηματικών προσπαθειών, από κέντρα σε Η.Π.Α. και Μεγάλη Βρετανία».

Ζούμε σε μια εποχή πολιτικών και πολιτιστικών μεταμορφώσεων και αυτή η μικρή, αλλά παντοδύναμη κλίκα, των δήθεν διανοουμένων, αποτελεί την πέμπτη φάλαγγα στην προσπάθεια γελοιοποίησης και αποσάθρωσης των κοινωνικών θεσμών. Οι αντίπαλοι βαφτίζονται φασίστες, αντισιωνιστές, ρατσιστές, σοβινιστές, κι όταν ακόμα έχουν περγαμηνές από δημοκρατικούς αγώνες:

«Σημ.: Μπορούν να αναφερθούν παραδείγματα, όπως εδώ στην Ελλάδα, του Α.Α. Για τα βασανιστήρια που υπέστη από τη χούντα, κάποιος μεγάλος Έλληνας συνθέτης του αφιέρωσε ένα από τα επαναστατικά τραγούδια του. Αυτός ο αγωνιστής κατηγορήθηκε από τα ΜΜΕ και πολιτικούς, για στροφή σε "συντηρητική ιδεολογία" όταν, για ανθρωπιστικούς λόγους, ζήτησε επιείκεια για τους πρώην βασανιστές του. Το μεγαλείο ψυχής στο αποκορύφωμα έκφρασης της χριστιανικής αγάπης και συγχώρεσης. Οι φανατισμένοι άκαπνοι λαγοί, που παρίσταναν τα λιουτάρια της αντίστασης για να πιάσουν πόστα και για να εισπράξουν αμοιβές και επιδόματα, ξεσπάθωσαν. Έγιναν βασιλικότεροι του βασιλέως».

Ιδιαίτερη αναφορά γινόταν στην ενορχηστρωμένη προβολή κάποιων προσώπων, από τα ΜΜΕ, ώστε να μεταβάλλονται σε προσωπικότητες που θα μπορούν να επηρεάζουν τις μάζες. Οι εφημερίδες και η τηλεόραση έχουν τη δύναμη ν' ανεβάσουν κάποιον στο ζενίθ ή να κατακρημνίσουν άλλον στο ναδίρ. Κι αυτό δεν αφορά μόνο τους πολιτικούς. Οι στόχοι μπορούν να επιλέγονται ανάμεσα σε καλλιτέχνες, συγγραφείς, επιχειρηματίες, σωματεία, συλλόγους... Για να γίνονται πιο πειστικοί, στον απλό λαό, οι ενορχηστρωτές της ασύδοτης κεφαλαιοκρατικής παγκοσμιοποίησης, φροντίζουν να επιλέγουν κάποια όργανά τους από την υποτιθέμενη προοδευτική και επαναστατική διανόηση. Ένας άθεος και σοσιαλιστής, πείθει ευκολότερα τις μάζες από έναν θρησκόληπτο εθνικιστή. Να λοιπόν η εξήγηση, που σήμερα βλέπουμε τέτοιους προοδευτικούς (με ψεύτικη ετικέτα), να κατέχουν μεγάλες κυβερνητικές θέσεις σε υπουργεία, διεθνείς οργανισμούς και άλλους φορείς εξουσίας, αλλά και να ζουν με πολυτέλεια, σε βίλες με πισίνες και κότερα, ή με ακριβοπληρωμένες θέσεις συμβούλων σε γνωστές πολυεθνικές εταιρίες:

«Σημ.: Θα μπορούσε ν' αναφερθεί, ως παράδειγμα, ο υποτιθέμενος σοσιαλιστής από χώρα που γειτνιάζει με τον Ατλαντικό ωκεανό. Τιμήθηκε από την Υπερδύναμη και την ΕΟΚ με μεγάλα αξιώματα και διακρίσεις, με αντάλλαγμα τη μετατροπή του σ' έναν ανελήπτο αλλά χαμογελαστό στρατοκράτη. Με τον ίδιο τρόπο μεταλλάχθηκαν και κάποια απ' τα επαναστατημένα παλικάρια του Μάη, του '68. Σήμερα πιστεύ-

ουν στην επιβολή της διεθνούς "Νέας Τάξης", με... ειρηνικούς αεροπορικούς βομβαρδισμούς. Ακούγεται πως ο "ελεύθερος κόσμος" θα επιτεθεί, σύντομα ίσως, στη Γιουγκοσλαβία. Αν μετρήσει κανείς τους "προοδευτικούς" πρωθυπουργούς και υπουργούς, που ετοιμάζονται να επιστατήσουν σ' αυτές τις επιθέσεις και βομβαρδισμούς, θα φρίξει από τρόμο μπροστά σ' αυτή την κίβδηλη, σατανικά παραποιημένη ιδεολογική εικόνα, με την οποία προβάλλονται στη διεθνή πολιτική σκηνή. Τα ελεγχόμενα ΜΜΕ κατάφεραν να δημιουργήσουν μια φιλοπόλεμη έξαψη στους λαούς της Ευρώπης και να συσπειρωθούν γύρω απ' αυτούς τους ηγέτες».

Στο τέλος του κεφαλαίου προβάλλονταν οι προσωπικές σκέψεις του συγγραφέα, για τον τρόπο αντικειμενικής ενημέρωσης των ευρωπαίων πολιτών. Θα 'πρεπε, λέει, οι δημοσιογράφοι να έχουν τη δυνατότητα να εκφράσουν τις απόψεις τους ελεύθερα, με κριτική και αντίλογο, χωρίς το φόβο της αποπομπής τους από την εργασία τους. Η ιδιοκτησία των εφημερίδων ν' ανήκει σε ακομμάτιστα επαγγελματικά δημοσιογραφικά σωματεία και όχι σε κατευθυνόμενους κρατικούς οργανισμούς ή πρόσωπα ελεγχόμενα από πολυεθνικές ανώνυμες (και αγνώστων συμφερόντων) εταιρείες. Οι μέτοχοι να είναι μόνο πραγματικοί δημοσιογράφοι, με εμφανή επαγγελματική δραστηριότητα και όχι με εικονικούς ή κομματικούς επαγγελματικούς τίτλους:

«Σημ.: Για μια σωστή οργάνωση ενός τέτοιου ιδιοκτησιακού καθεστώτος, χρειάζεται, πρώτα απ' όλα, η βούληση από τις δημοσιογραφικές οργανώσεις για να προστατέψουν το κύρος και την αξιοπιστία των μελών τους. Χρειάζεται, επίσης, η εφαρμογή μιας υγιούς κρατικής πολιτικής για την ενίσχυση αυτής της προσπάθειας, π.χ. με μακροπρόθεσμα δάνεια στους δημοσιογράφους. Ίσως, μ' αυτό τον τρόπο, γλιτώσουμε απ' τα <κίτρινα κοράκια>, που αποβλακώνουν τους αναγνώστες και τους τηλεθεατές και διαβρώνουν τους θεσμούς και τις κοινωνικές αξίες».

Στο τελευταίο κεφάλαιο αποκαλύπτονταν ένας έντονος προβληματισμός και σκεπτικισμός, για καταστάσεις της καθημερινής ελληνικής και ευρωπαϊκής ζωής, ως αποτέλεσμα της έλλειψης πολιτικοκοινωνικών και ηθικών αξιών.

Ο ευρωπαϊκός πολιτισμός, υπήρξε το αμάλγαμα ζυμώσεων και ανακατατάξεων της ελληνορωμαϊκής φιλοσοφίας και του χριστιανικού ανθρωποκεντρισμού. Ο Χριστός ήταν Εβραίος στην καταγωγή, αλλά τελείως αποξενωμένος από τον εκδικητικό και υλιστικό τρόπο σκέψης της εβραϊκής φιλοσοφίας, σε ό,τι αφορά τον άνθρωπο και την κοινωνική του συμπεριφορά. Γι' αυτό κυνηγήθηκε και καταδικάστηκε, ως κοινός εγκληματίας, από την εβραϊκή ελίτ και όχι ως επαναστάτης, από τους Ρωμαίους δυνάστες του εβραϊκού λαού. Θα μπορούσε να θεωρηθεί, από όσους δεν αποδέχονται τη θείκη του υπόσταση, ως ένας ακόμα Έλληνας φιλόσοφος, όπως ο Πλάτωνας, ο Σωκράτης ή ο Αριστοτέλης.

Η επί του όρους ομιλία του Χριστού, είναι ένας θρησκευτικός λόγος, αλλά ταυτόχρονα κι ένα θαυμάσιο φιλοσοφικό κείμενο, που θα μπορούσε μ' ευλάβεια ν' ακουστεί στην εκκλησία του δήμου των Αθηναίων. Ο ίδιος ο Χριστός, θα 'πρεπε να είχε αντιληφθεί αυτή τη σύμμιξη της διδασκαλίας του με την ελληνική φιλοσοφία, όταν στην πρώτη του συνάντηση με Έλληνες είπε το «ελύληθεν η ώρα ίνα δοξασθή ο υιός του ανθρώπου».

Ο ευαγγελιστής Λουκάς, αποτελεί τον πιστότερο εκπρόσωπο ταύτισης αυτής της ανθρωποκεντρικής διδασκαλίας του Χριστού, με την ελληνική φιλοσοφία. Στο ευαγγέλιό του, είναι εμφανής αυτή η επαφή της χριστιανικής κοσμοθεωρίας με το αρχαίο ελληνικό φιλοσοφικό υπόβαθρο, πάνω στο οποίο εξελίχθηκε η μεταγενέστερη ευρωπαϊκή χριστιανική σκέψη. Αυτό το υπόβαθρο δεν ήταν ειδωλολατρικό. Οι θεοί και ημίθεοι των αρχαίων Ελλήνων δεν ήταν πέτρες, ξύλα, ζώα ή ανεξήγητα φυσικά φαινόμενα. Δεν ήταν είδωλα. Ήταν πνευματικά προσωποποιημένα δημιουργήματα, με ανθρώπινες αδυναμίες και προτερήματα. Η Αθηνά εκπροσωπούσε την ανθρώπινη σοφία, η Δήμητρα πρόσφερε τους καρπούς της γης, ο Ήφαιστος τα δημιουργήματα της φωτιάς, ο Άρης τα αιματηρά αποτελέσματα των πολέμων, ο Ποσειδώνας τον πλούτο αλλά

και τους κινδύνους της θάλασσας... Ήταν οι πολλοί ανθρωπόμορφοι θεοί, αλλά και ο μοναδικός άγνωστος θεός της Πνύκας. Ένας θεός που δεν απαιτούσε από τους πιστούς ειδωλολατρικές προσφορές και θυσίες.

Από το πρίσμα αυτό, η πολιτιστική εξέλιξη της Ευρώπης είναι το τελικό δημιούργημα της ελληνορωμαϊκής φιλοσοφίας και της χριστιανικής ηθικής. Για το λόγο αυτό, ο θρησκευόμενος Ευρωπαίος πολίτης αντιλαμβάνεται τη σχέση, ανάμεσα στην Παλιά και στην Καινή Διαθήκη, ως σχέση επιδερμική και τυπολατρική. Η πρώτη αποτελεί την καταγραφή της ιστορικής πορείας ενός βασανισμένου λαού, αλλά και των εκδικητικών αρχών επιβίωσης που η πνευματική του ηγεσία έχει ενσταλάξει στη συνείδηση αυτού του λαού, κατά τη διάρκεια της γεμάτης δάκρυα και αίμα μακραίωνης πορείας του. Η δεύτερη αποτέλεσε τη μήτρα για την ανάπτυξη του σύγχρονου ευρωπαϊκού ανθρωποκεντρικού πολιτισμού και την παράλληλη εξέλιξη των θεσμών των χωρών της Ευρώπης, με την επίσης εξελισσόμενη χριστιανική σκέψη.

Στο υποκεφάλαιο για τη σύγχρονη κοινοβουλευτική δημοκρατία, εξεταζόταν το συγκεκριμένο θέμα, σύμφωνα με τις διασπαρμένες και σε προηγούμενα κεφάλαια σχετικές απόψεις του συγγραφέα. Περισσότερο ενδιαφέρον για τον Μπάρτσιακ είχαν οι χειρόγραφες συμπληρωματικές σημειώσεις του καθηγητή. Σε κάποιες περιπτώσεις είχαν μεγαλύτερη έκταση από το κυρίως κείμενο. Στη σημείωση αυτού του υποκεφαλαίου έγραφε:

«Η μεγαλύτερη απάτη στην εκλογή βουλευτών, γερουσιαστών κ.λπ. είναι το κομματικό ψηφοδέλτιο. Ο ψηφοφόρος επιλέγει το κόμμα, ενώ θα μπορούσε να επιλέξει τους έντιμους υποψήφιους από κοινή λίστα πολλών κομμάτων. Θα 'πρεπε να γίνει προσπάθεια για μια καλύτερη οργανωτική δομή των κομμάτων στην Ευρώπη και για μια υγιέστερη και ηθικότερη σχέση με τους ψηφοφόρους τους. Συνήθως, σήμερα, τα κόμματα εξουσίας είναι δύο, τα οποία εναλλάσσονται, για να επαληθευτεί η μαρξιστική ρήση <μαύρος σκύλος, άσπρος σκύλος>. Το κόμμα επιδιώκει να φανατίσει τα στελέχη του και μ' αυτά τους οπαδούς του, με αντάλλαγμα τη διανομή των θώκων εξουσίας της κρατικής μηχανής στους λίγους επιτήδειους, που ξέρουν για ποιο σκοπό συμμετέχουν στο κομματικό παιχνίδι. Οι άλλοι, οι περισσότεροι, το φανατισμένο πλήθος,

είναι τα κορόιδα που φωνάζουν και χτυπιούνται γιατί το κεφάλι τους είναι άδειο και δεν έχει κουκούτσι μυαλό. Ο φανατισμένος χάνει την αίσθηση της δίκαιης κρίσης και της λογικής. Είναι σαν τους χαμηλής νοημοσύνης οπαδούς μιας ποδοσφαιρικής ομάδας, που χτυπούν, σπάζουν και βάζουν φωτιές, χωρίς και οι ίδιοι να ξέρουν την αιτία. Μήπως τα διάφορα ποδοσφαιρικά σωματεία δεν είναι μικρά κόμματα, με πολιτικάκη το μεγάλο αφεντικό της επιχείρησης;».

Για τους αιρετούς άρχοντες, τους δήμαρχους και κοινοτάρχες, ο συγγραφέας ήταν ακόμα πιο ανεπιεικής. Τους θεωρούσε στην πλειονότητά τους, αδιάφορους και απρόθυμους να επιλύσουν ακόμα και τα πιο απλά, αλλά βασικά προβλήματα των μικρών κοινωνιών τους. Τους κατακεραύνωνε για την έλλειψη ελέγχων σε θέματα καθαριότητας, υγιεινής, οργάνωσης των υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας, σχολικών κτιρίων, οικιστικών προγραμμάτων κ.ά. Στο τέλος του υποκεφαλαίου είχε δυο χειρόγραφες σημειώσεις:

α) Εξοργίζομαι όταν, προσπαθώντας να βρω κάποια διεύθυνση στις ελληνικές πόλεις, διαπιστώνω πως σε πολλές δεν υπάρχει δημοτική ταμπέλα με το όνομα της οδού. Οι επαγγελματίες, χωρίς καμιά συνέπεια, τις καταστρέφουν για να διακοσμήσουν τις προσόψεις των καταστημάτων τους. Οι δήμαρχοι απλώς κοιμούνται!

β) «Προσοχή! Έχω προσωπική γνώση του θέματος». Μερικοί δημοτικοί άρχοντες είναι τόσο αμόρφωτοι και απαίδευτοι (αγραμάματοι!), ώστε είναι ανίκανοι να εντοπίσουν και ν' αναδείξουν τα πολιτιστικά πλεονεκτήματα των δήμων τους. Φίλος μου συγγραφέας που έγραφε ένα βραβευμένο έργο, με θέμα τα ιστορικά, εθνικά και λαογραφικά γεγονότα ενός δήμου, είχε την αφέλεια να το στείλει, μαζί με άλλα λογοτεχνικά έργα του, στη βιβλιοθήκη αυτού του δήμου. Τη δωρεά αυτή συνόδευε και μια επιστολή προς τον δήμαρχο, με την οποία ο συγγραφέας εκχωρούσε στο δήμο τα συγγραφικά δικαιώματα αυτού του σημαντικού βιβλίου. Δεν έλαβε ποτέ απάντηση από το δήμαρχο αλλά ούτε και μια τυπική, έστω, ευχαριστήρια επιστολή απ' τη βιβλιοθήκη του δήμου. Ίσως, αν αντί για τέτοια πνευματική προσφορά προς την πόλη, ο δήμαρχος δεχόταν την προσφορά κάποιου εργολάβου για τεχνικά έργα, η απάντηση θα πρέπει να ήταν άμεση (αστραπιαία!). Σ' αυτές τις περι-

πτώσεις υπάρχει και η γνωστή προμήθεια, με την οποία μερικοί ξυπόλυτοι κρατικοί και δημοτικοί άρχοντες, απόχτησαν βίλες σε αριστοκρατικά προάστια ή σε παραθαλάσσια θέρετρα.

Στις υπόλοιπες σελίδες της εργασίας αναπτύσσονταν θέματα διαφθοράς του κρατικού μηχανισμού, αλλά και η απουσία του κράτους από τις ανάγκες και τα προβλήματα των μη προνομιούχων κοινωνικών τάξεων. Ο συγγραφέας πίστευε πως, η διαφθορά είναι χαρακτηριστικό των κοινωνιών που εγγίζουν το έσχατο όριο του εκφυλισμού. Οι ηγέτες κάνουν το νεύμα, για ν' αρχίσει το πλιάτσικο απ' τους ηγεμονίσκους των κρατικών υπηρεσιών. Οι νόμοι αρχίζουν να μην εφαρμόζονται. Η κοινωνική αποδοχή κι εκτίμηση της κοινωνίας προς τους αετονύχηδες είναι εμφανής. Η επιείκεια προς τον διεφθαρμένο κρατικό λειτουργό, τον ασυνείδητο έμπορο ναρκωτικών, τον πωλητή αλλοιωμένων τροφίμων, θεωρείται αυτονόητη:

«Σημ.: Πριν από λίγα χρόνια, ένας τυροκόμος ανακάτωσε γάλα με σκόνη για να φτιάξει το τυρί του. Στο δικαστήριο αποδείχτηκε πως από την απάτη αυτή κέρδισε πάνω από πέντε εκατομμύρια δραχμές. Τιμωρήθηκε με έξι μήνες φυλάκιση, που εξαγοράστηκε αμέσως με πενταροδεκάρες, και με πρόστιμο πενήντα χιλιάδων δραχμών. Ο <καταδικασμένος> και οι συγγενείς του πανηγύριζαν έξω από τα δικαστήρια γι' αυτή τη βαριά... καταδίκη. Ακόμα μια τέτοια κομπίνα κι ο τυροκόμος θα γίνει εκατομμυριούχος!».

Πιο κάτω, με συνοπτικές προτάσεις, ο συγγραφέας έθετε το θέμα του κομματισμού στη δημόσια διοίκηση, το άσυλο της ελεύθερης διακίνησης ιδεών στα πανεπιστήμια (που κατάντησε άσυλο ελεύθερης διακίνησης εγκλημάτων) και της εκτροπής των στόχων του συνδικαλιστικού κινήματος από εργατοπατέρες/κομματόσκυλα. Αφιέρωνε, επίσης, μια σελίδα στα «λαδώματα», στα «φακελάκια» και σε διάφορα ρουσφέτια σε νοσοκομεία, πολεοδομίες, εφορίες κι άλλες δημόσιες υπηρεσίες.

Στο τέλος, ο Θωμαΐδης, πρόβαλε την εικόνα της ευρωπαϊκής κοινωνίας, που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί επιεικώς δίκαιη:

«Σημ.: Ποτέ δεν θα υπάρξει ιδανική κοινωνία. Ας προσπαθήσουμε τουλάχιστο για μια αρκετά καλή κοινωνία».

Μια τέτοια κοινωνία θα πρέπει να είναι πραγματικά ελεύθερη και δημοκρατική, με σεβασμό προς τον πολίτη και τα ατομικά δικαιώματα, χωρίς διακρίσεις φυλής, θρησκείας ή χρώματος. Η οποία να δίνει τη δυνατότητα στους πολίτες της να εργάζονται ελεύθερα και δημιουργικά, για να απολαμβάνουν ισότιμα τα προϊόντα του πλούτου. Μια κοινωνία πολιτισμού κι ελεύθερης διανοήσης, που να μην αποδέχεται κι ούτε να επιβραβεύει ως τρόπο δημιουργίας, τη χυδαιότητα και τον εκφυλισμό στην τέχνη.

Με τέτοιες ηθικές βάσεις, η ευρωπαϊκή κοινωνία θα ήταν μια πραγματικά χριστιανική (αλλά όχι θεοκρατική) κοινωνία, χωρίς εξοργιστικές ανισότητες ανάμεσα στον πλούτο και στη φτώχεια. Βασισμένη στα διδάγματα του χριστιανισμού και των αρχών ηθικής τάξης της ελληνορωμαϊκής φιλοσοφικής σκέψης... Απόλυτα ανθρωποκεντρική, αλλά που θα έχει τη θέληση και το σθένος να αυτοπροστατεύεται, με αμείλικτη αλλά δίκαιη αυστηρότητα, από μια αμερόληπτη κι ανεξάρτητη Δικαιοσύνη... Που να μη διστάζει να εξουδετερώνει όσους θέλουν να την αποδιοργανώσουν... Και που να ισχύει ένα νομικό σύστημα ελέγχου, το οποίο να βασίζεται στη χριστιανική και δημοκρατική αρχή: Δεν επιτρέπεται να κάνεις στους άλλους, αυτό που δεν θέλεις να κάνουν σ' εσένα οι άλλοι.

IX

Ο Μπάρτσικ είχε πάρει τις αποφάσεις του, για τις υπόλοιπες μέρες της παραμονής του στην Ελλάδα. Βιαζόταν να τελειώσει την ανάγνωση της εργασίας του Θωμαΐδη, ώστε να μπορέσει να φύγει το συντομότερο για τα Μετέωρα. Θεωρούσε την πρώτη του επίσκεψη ως τουριστική περιήγηση και ένιωθε, στο βάθος της ψυχής του, κάποιες απροσδιόριστες ενοχές γι' αυτή του τη συμπεριφορά. Άλλωστε, η απουσία κάθε οράματος, από τη στιγμή που εγκατέλειψε τη Θεσσαλονίκη, ήταν γι' αυτόν ένα θεϊκό μήνυμα, πως οι ενέργειές του δεν ήταν ταυτισμένες με το σκοπό για τον οποίο, κάποια ανώτερη δύναμη, τον έσπρωχνε στους τρεις ιερούς τόπους της χριστιανικής Ελλάδας. Ξεκίνησε απ' τη Βουδαπέστη για το Άγιον Όρος. Τα οράματα κι οι ανεξήγητες συμπτώσεις τον οδήγησαν στα Μετέωρα της Θεσσαλίας, ενώ του είχε καρφωθεί η ιδέα πως, το ταξίδι του θα μπορούσε να τελειώσει μόνο όταν, στην Πάτμο των Δωδεκανήσων, θα είχε τη δυνατότητα να προσευχηθεί στη σπηλιά όπου, ο Ιωάννης ο ευαγγελιστής και απόστολος, είχε οραματιστεί την «Αποκάλυψη». Μετά, ήταν πλέον αποφασισμένος να ξαναγυρίσει στο Άγιον Όρος, για ν' αφιερώσει την υπόλοιπη ζωή του στο Θεό.

Δεν έπρεπε να καθυστερεί. Γι' αυτό, όταν η Ρωσίδα υπηρέτρια ήρθε το μεσημέρι και με νεύματα κι ακαταλαβίστικες σλαβικές φράσεις, του έδωσε να καταλάβει πως το φαγητό ήταν έτοιμο, της ζήτησε να φέρει το δίσκο στο δωμάτιο. Της είπε πως ήταν ανάγκη να τελειώσει τη δουλειά, κάνοντας παντομίμα μ' ένα μολύβι και το τεύχος των σημειώσεων.

Είχε τελειώσει την ανάγνωση της εργασίας του Θωμαΐδη, όταν ο ήλιος είχε αρχίσει να γέρνει προς τη δύση. Άνοιξε τη μπαλκονόπορτα και στάθηκε για λίγο στην άκρη του εξώστη. Ένιωθε κουρασμένος. Τα μάτια του έτσουζαν. Τα έτριψε ελαφρά με τις ράχες

των χεριών του και πήρε μερικές βαθιές εισπνοές. Ήταν τότε που άνοιξε η πόρτα του δωματίου του κι εμφανίστηκε ο Περικλής.

- Να που ήρθα φίλε μου... Πώς τα πέρασες σήμερα; Είχα δώσει οδηγίες στη Λουντμίλα να σε περιποιηθεί... Να μη σου λείπει τίποτα!

- Έγιναν όλα όπως τα είπες κύριε καθηγητά... Περιποίηση, καφέδες, καλό φαγητό και πολλή ησυχία για να μπορέσω να μελετήσω αυτή την τόσο αξιόλογη εργασία σου...

Κάθισαν στο τραπεζάκι της βεράντας κι ο Μπάρτσικ άρχισε να ξεφυλλίζει τη δακτυλογραφημένη εργασία του Θωμαΐδη. Συζήτησαν κάποιες θέσεις κι απορίες, σύμφωνα με τις παρατηρήσεις του ή τα ερωτηματικά που έβαλε στα περιθώρια των σελίδων. Όταν σηκώθηκαν για να κατεβούν στον κήπο, ο καθηγητής του είπε πως στη Θεσσαλονίκη συνάντησε και τον Φιλίπ Μπελφίς. Ο Γάλλος είχε φύγει, για δυο μέρες, από το Άγιο Όρος, για να τακτοποιήσει κάποιες οικογενειακές του υποθέσεις, αλλά θα επέστρεφε πάλι στη μονή Σταυρονικήτα, για να συνεχίσει τη συλλογή των στοιχείων και να ολοκληρώσει την έρευνά του.

- Στις αρχές ή στα μέσα του άλλου μήνα, θα βρεθούμε όλοι στην Πάτμο. Όταν τον ενημέρωσα για την απόφασή σου να ταξιδέψεις στην Πάτμο, φάνηκε ενθουσιασμένος που θα βρεθούμε κι οι τρεις μαζί.

- Νιώθω πολύ τυχερός που θα έχω και πάλι για συντροφιά δυο καλούς φίλους, με τους οποίους με συνδέουν κοινά ενδιαφέροντα... Όμως, θα πρέπει να σου εξηγήσω κάτι...

- Να μου εξηγήσεις! Απόρησε ο Θωμαΐδης.

Άρχισε να του μιλά για την εσωτερική αναστάτωσή του, για τις ενοχές του, για την απόφασή του να ζήσει για λίγο μια ασκητική ζωή στα Μετέωρα, έτσι όπως την έζησε στο Άγιον Όρος... Λιτά, ταπεινά, στερημένα, μακριά απ' τις ανέσεις της σύγχρονης ζωής.

Είχε αποφασίσει να ξεκινήσει πεζός, με φορτωμένο στην πλάτη το σάκο του και να φτάσει οδοιπορώντας, ως τα Μετέωρα, γύρω στο ξημέρωμα.

- Είναι μεγάλη απόσταση... Αφού επιμένεις, εντάξει, πήγαινε... Όμως άφησέ με να σε πάω εγώ με το αυτοκίνητο αύριο το πρωί... Σε παρακαλώ, μην κάνεις τέτοιο τόλμημα μέσα στην άγρια νύχτα, επέμενε ο Περικλής.

- Όχι, το έχω πάρει απόφαση... Πιστεύω πως μόνον έτσι θα νιώσω λυτρωμένος, απάντησε με σταθερή φωνή ο Μπάρτσικ.

**

Είχε για καλά σκοτεινιάσει, όταν ξεκίνησε το μακρύ ταξίδι του για τα Μετέωρα. Βάδιζε στην αριστερή άκρη του δρόμου. Σταματούσε μόνο όταν η εξάντληση κι ο πόνος, στους ώμους, από τους ιμάντες του παραφουσκωμένου σακιδίου που κουβαλούσε στην πλάτη, τον υποχρέωναν σε ολιγόλεπτη διακοπή, για να πάρει νέες δυνάμεις.

Παρά τη σωματική του κούραση, ένιωθε μια απέραντη ψυχική γαλήνη. Διαισθανόταν πως είχε πάρει τη σωστή απόφαση.

Είχε αρχίσει το γλυκοχάραμα, όταν από μακριά διέκρινε τους πελώριους μελαπούς βράχους. Καθώς πλησίαζε, λοξοδρόμησε μέσα από κακοτράχαλα δρομάκια για να φτάσει κάτω απ' το συμπαγή θεόρατο βράχο της μονής Βαρλαάμ. Βρισκόταν στην πίσω πλευρά του μοναστηριού. Σκαρφάλωσε στη γλιστερή βάση του βράχου και κάθισε στο άνοιγμα μιας σπηλιάς. Στα παλαιότερα χρόνια ένας τέτοιος χώρος θα μπορούσε να είναι κάποια απομονωμένη σκήτη μοναχών.

Σε μια τέτοια σπηλιά, ένιωθε την εσωτερική ψυχική ανάγκη να περάσει την πρώτη του βραδιά, σ' αυτό τον ιερό χώρο των Μετεώρων.

Έβγαλε απ' το σάκο του κι έστρωσε ένα κομμάτι χοντρού πλαστικού φύλλου με διαστάσεις μονού στρώματος. Πάνω σ' αυτό απίθωσε τον πτυσσόμενο σάκο ύπνου, ένα ελαφρό μπουφάν, ένα πακέτο φρυγανιές κι ένα μεγάλο πλαστικό μπουκάλι με νερό. Άνοιξε το φερμουάρ μιας πλευρικής τσέπης του σάκου κι έβγαλε μια ξεφτισμένη απ' το χρόνο Καινή Διαθήκη.

Άρχισε να διαβάζει, να ψάλλει ύμνους, ατενίζοντας τον ουρανό ανάμεσα απ' τους απόκρημνους πέτρινους όγκους που υψώνονταν, με μεγαλοπρέπεια, γύρω του.

Το μεσημέρι η ατμόσφαιρα ήταν αποπνιχτική. Η ζέστη ανυπόφορη. Μερικές φορές ένα δροσερό αεράκι γλιστρούσε δειλά ανάμεσα στους κρημνούς και στις στενές χαράδρες, για να του δροσίσει το πρόσωπο.

Τόσες ώρες, δεν είχε βάλει στο στόμα του ούτε μια μπουκιά. Δεν είχε πιεί ούτε μια γουλιά νερό. Προσευχόταν με τα μάτια δακρυσμένα από θλίψη κι απόγνωση.

– Θεέ μου! Βοήθησέ με να ξαναβρώ την πίστη μου, ψέλλιζε συνεχώς.

Είχε κουλουριαστεί στο έδαφος, μ' ακουμπισμένο το μέτωπό του πάνω στον μισοάδειο σάκο. Κατάκοπος απ' την πεζοπορία και τις βασανιστικές πολύωρες προσευχές, είχε χάσει την αίσθηση του χρόνου. Όλα γύρω του ήταν σκοτεινά. Λαγοκοιμόταν και ξυπνούσε, για να περιπέσει και πάλι σε μια κατάσταση ανυπαρξίας. Κάποια στιγμή, το φεγγάρι γλίστρησε πίσω απ' το βράχο κι ασήμωσε την είσοδο της σπηλιάς.

Ο Μπάρτσικ σηκώθηκε όρθιος, αργά αργά, δισταχτικά, και κοίταξε κάτω στη ρίζα του απέναντι βράχου. Είδε ένα τρεμουλιαστό φως να σπινθηρίζει και σιγά σιγά να μεγαλώνει, ν' απλώνεται, να διογκώνεται, σαν ένα πελώριο φωτεινό σύννεφο. Το είδε ν' ανεβαίνει, να σέρνεται προς τα πάνω και να τον παρασέρνει προς το μέρος του φεγγαριού. Κάτω απ' τα πόδια του, μέσα από ένα θολό πέραςμα του νέφους, ξεχώριζε τα διάσπαρτα μοναστήρια στις κορφές των βράχων, τα τρεμάμενα φώτα της Καλαμπάκας, του Καστρακιού και πιο πέρα τα φώτα των Τρικάλων, της Καρδίτσας, της Λάρισας... Κι ύστερα ξεχώρισε το φιδίσιο στίγμα του Πηνειού, τις απόκρημνες κορφές του Ολύμπου και πέρα, στο βάθος, τα καταγάλανα νερά του ελληνικού αρχιπελάγους με τα χιλιάδες μικρά νησιά, σα μαργαριτάρια σε βασιλική κορώνα. Δεν κατάλαβε πόση ώρα πέρασε, έχοντας την αίσθηση πως αιωρείται στο άπειρο. Έβλεπε μόνο τη γήινη σφαίρα να περιστρέφεται γύρω απ' τον άξονά της κι αυτός, χωρίς να καταλαβαίνει τον τρόπο αυτής της διαδικασίας, να μπορεί να ξεχωρίζει ηπείρους, ωκεανούς, χώρες, μεγαλουπόλεις, χωριά, ανθρώπους, ζώα, φυτά, τα πάντα. Να, όπως τώρα, που μια μέλισσα ρουφούσε το νέκταρ από ένα ανθισμένο όμορφο λουλούδι.

Διαισθανόταν δίπλα του μια ανθρώπινη παρουσία, αλλά όσο κι αν έψαξε επίμονα γύρω του, δεν διέκρινε κάποια ανθρώπινη ή άλλου είδους ζωντανή ύπαρξη.

-Να, η Ευρώπη, ψέλλισε

Μια υπόκωφη, σταθερή, φωνή έφτασε στ' αφτιά του. Νόμισε πως ερχόταν απ' την άλλη άκρη του κόσμου.

-Να μια ήπειρος που αυτοκαταστρέφεται!...

-Γιατί; άρθρωσε με τρόμο ο Μπάρτσικ.

-Γιατί απαρνήθηκε το πολιτιστικό της παρελθόν... Γιατί άφησε σε δόξαν συμμάχους κι εχθρούς να υποσκάψουν τα θεμέλια της συσπείρωσης των λαών της.. Γιατί αγκάλιασε αυτούς που επιδιώκουν να την εκμηδενίσουν... Γιατί αποσάθρωσε τα στηρίγματα της θρησκευτικής πίστης των λαών της, με αποτέλεσμα να επικρατήσει η θρησκευτική πίστη λαών άλλων ηπείρων...

-Η πίστη άλλων ηπείρων; επανέλαβε μηχανικά ο Μπάρτσικ.

-Από τότε που δημιουργήθηκε ο κόσμος, οι λαοί χαράσσουν την πορεία τους μέσα στο χρόνο, ακολουθώντας τις αρχές και τους κανόνες της κοινωνικής συμβίωσης, που θέτει η θρησκευτική τους πίστη... Αν υπάρξει κενό θα το καλύψει μια άλλη πίστη, πιο δυνατή, πιο επεκτατική, πιο σφριγηλή... Το σύμπαν απεχθάνεται τα κενά ... Αυτό το αγνοούν μόνο οι ουτοπιστές και οι ισοπεδωτές των πάντων . Ο έκφυλος, ο αδύναμος, ο άπιστος, ο ανοργάνωτος, ο ασύδοτα ελεύθερος και καθοδηγούμενος από ορμέμφυτα, είναι καταδικασμένος ν' αφανιστεί ή να υποδουλωθεί... Οι άρχοντες της Ευρώπης ακολούθησαν ένα δρόμο που έκρυβε πολλές παγίδες...

Καθώς η γήινη σφαίρα περιστρεφόταν αργά, ο Μπάρτσικ στάθηκε για λίγο πάνω από την αμερικανική ήπειρο. Όλα εδώ ήταν αλλαγμένα. Άλλα κράτη, άλλοι λαοί, άλλες δημιουργίες κι ανθρώπινα επιτεύγματα. Ήταν εμφανής η κυριαρχία των αφροαμερικανών, των ασιατών, των ισπανοαμερικανών. Μιναρέδες, παγόδες κι ελάχιστες εκκλησίες υψώνονταν παντού. Δεκάδες κρατίδια ξεφύτρωσαν στο έδαφος της παλιάς αυτοκρατορίας.

Η άγνωστη φωνή από το υπερπέραν, ακούστηκε πάλι υπόκωφη, άγρια, απειλητική.

-Οι δυνατοί κυριαρχούν... Οι αδύνατοι κι εκφυλισμένοι θα καταντήσουν υπηρέτες κι ερωμένες των ισχυρών... Η πίστη τους θα είναι η πίστη των αφεντικών τους...

Η γη εξακολουθούσε να περιστρέφεται αργά, από τη δύση προς την ανατολή. Νέα κράτη, νέοι ωκεανοί, άλλες ήπειροι εμφανίστηκαν. Έπειτα ένας ανεμοστρόβιλος αραίωσε τα σύννεφα, πάνω από μια απέραντη αυτοκρατορία μικρόσωμων ανθρώπων, με μισόκλειστα μάτια και ζυγωματικά που προεξείχαν. Στην κορφή ενός ουρανοξύστη, μια τεράστια φωτεινή πινακίδα έδειχνε την ώρα, τη μέρα και το χρόνο. Ήταν χαράματα της Τετάρτης 10 Φεβρουαρίου του έτους 2438.

-Τί είναι αυτό; ψέλλισε ο Μπάρτσικ με τρόμο

Η υπόκωφη, απόκοσμη, επιβλητική φωνή ακούστηκε ν' απομακρύνεται, σαν αντήχηση στο απέραντο χάος του σύμπαντος και του χρόνου.

-Είναι η εποχή μιας άλλης υπερδύναμης ... Της κίτρινης αυτοκρατορίας... Μιας νέας οικονομικής, στρατιωτικής και πολιτικής μονοκρατορίας. Αλλά και δύναμης με πολιτιστική ιστορία, που χάνεται στα βάθη των αιώνων... Πάντα θα επιβιώνουν, όπως μέχρι σήμερα, μόνον όσα έθνη έχουν πίστη, ιστορία και πολιτισμό...

Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ

Ο Σωκράτης Σίσκος γεννήθηκε στον Εμμανουήλ Παπά του νομού Σερρών.

Περάτωσε τις γυμνασιακές του σπουδές στις Σέρρες και αποφοίτησε από το Τμήμα Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών της Σχολής Νομικών και Οικονομικών Επιστημών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Μετεκπαιδεύτηκε στο Παρίσι σε θέματα «οικονομίας των μεταφορών» και συνέγραψε πλήθος άρθρων και δυο βιβλία συγκοινωνιακού περιεχομένου.

Εργάσθηκε στους Ελληνικούς Σιδηροδρόμους και διετέλεσε πριν από την παραίτησή του, το 1992, προϊστάμενος Εμπορικής Εκμεταλλεύσεως στην Περιφερειακή Διεύθυνση Μακεδονίας / Θράκης.

Συμμετείχε σε μελέτες της Πολυτεχνικής Σχολής Θεσσαλονίκης και ως εισηγητής, στην έρευνα για τη διακίνηση των επικίνδυνων φορτίων, με βάση τους κανονισμούς και τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Την έρευνα πραγματοποίησε (1997-1998) το Εργαστήριο Συγκοινωνιακής Τεχνικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Διετέλεσε μέλος της πρώτης Συντακτικής Επιτροπής και επιμελητής των οικονομικών και συγκοινωνιακών θεμάτων, στην εγκυκλοπαίδεια "Παιδεία" του εκδοτικού οργανισμού ΜΑΛΛΙΑΡΗΣ-ΠΑΙΔΕΙΑ.

Τα λογοτεχνικά του έργα είναι:

- Ηλιαχτίδα σε ξανθά μαλλιά	<i>Θεατρικό 1962</i>
- Η συμμορία	<i>Μονόπρακτο 1976</i>
- Το στραπατσαρισμένο πορτρέτο	<i>Μυθιστόρημα 1982</i>
- Ο τελευταίος βασιλιάς (<u>Α' βραβείο "Παρνασσού"</u> 1983)	<i>Θεατρικό 1985</i>

- Οι ευνουχισμένοι *Διηγήματα 1987*
- Η προαγωγή *Πεζογράφημα 1987*
- Η ματωμένη ολυμπιάδα *Μυθιστόρημα 1988*
- Στις μέρες της Χαιρώνειας *Θεατρικό 1989*
- **ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ (ή ο άλλος Περσέας)** *Μυθιστόρημα 1991*
 (Α' βραβείο «Παρνασσού» 1990-Επανεκδόθηκε με νέο τίτλο το 2013 και 2014)
- **Ο Ιταλός, ο Ολλανδός και η Μακεδονία του Κρατερού** *Πεζογράφημα 1992*
 (διασκευάστηκε και σε θεατρικό)
- **Η ταβέρνα του Κρατερού** *Θεατρικό 1994*
Γ' βραβείο της Εταιρείας Ελλήνων Θεατρικών Συγγραφέων,1993
- **Οράματα, (Μέρος Α)** *Πεζογράφημα 1993*
- **Οι φίλοι μας απ' τη Δανία** *Μυθιστόρημα 1994*
- **Οράματα, (Μέρος Β)** *Πεζογράφημα 2006*
- **Ο γιος του ΕΜΜ. ΠΑΠΑ στο Μανιάκι** *Μυθιστόρημα 2009*
- **Οι «Άτιμοι» ηγήτορες των Λαών** *Άρθρα/Κείμενα 2011*
- **Το ρόπαλο του Κάιν** *Πεζογράφημα 2011*
- **Ευλογημένοι και Καταραμένοι** *Μυθιστόρημα*
1ος τόμος 2012
2ος τόμος 2013
3ος τόμος 2015
- **Το Θαύμα του Ελληνικού Πολιτισμού** *Πραγματεία 2015*

Επανεκδόθηκαν

- **Η Ταβέρνα του Κρατερού**
(Γ' Βραβείο της Ε.Ε.Θ.Σ. 1993 – Α' Έκδοση 1994) Θεατρικό 2013
- **ΠΕΡΣΕΑΣ, ο βασιλιάς των Μακεδόνων**
(Βραβείο «ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ» 1990). Α' Έκδοση 1991 με τίτλο «το Συνέδριο», **Β' Έκδοση 2013 με τον νέο τίτλο**, Γ' Έκδοση 2015 από τον εκδοτικό οργανισμό «Μαλλιάρης - Παιδεία», με μικρή τροποποίηση του τίτλου της Β' Έκδοσης. **Έγινε επανέκδοση το 2014, σε CD, της Β' Έκδοσης του 2013.** Μυθιστόρημα 2014
- **Στις Μέρες της Χαιρώνειας**
(Α' Έκδοση 1989) Θεατρικό 2014
- **Η Ματωμένη Ολυμπιάδα**
(Α' Έκδοση 1988) Μυθιστόρημα 2014
- **Το Θαύμα του Ελληνικού Πολιτισμού**
(Α' Έκδοση Μάης 2015, Β' βελτιωμένη Έκδοση Ιούλιος 2015) Πραγματεία 2015
- **Οράματα (Μέρος Α')** Πεζογράφημα 2016
- **Οράματα (Μέρος Β')** Πεζογράφημα 2016
- **Ευλογημένοι & Καταραμένοι**
(3 τόμοι - Γ' Έκδοση σε CD) Μυθιστόρημα 2016
- **Ο γιος του Εμμανουήλ Παπά στο Μανιάκι**
(Γ' Έκδοση σε CD) Μυθιστόρημα 2016
- **Το στραπατσαρισμένο πορτρέτο**
(Β' Έκδοση σε CD) Διήγημα 2016
- **Άγης Δ', ο βασιλιάς της Σπάρτης**
(Βραβείο «Παρνασσού» 1984). Α' Έκδοση 1985 με τίτλο «Ο Τελευταίος Βασιλιάς» Θεατρικό 2016

ΣΗΜΕΙΩΣΗ :

Τα ιδιαίτερα τεχνικά τυπογραφικά χαρακτηριστικά, η αυτοτελής προσθήκη διαφημιστικών ή άλλων κειμένων τα οποία δεν έχουν σχέση με τα κυρίως κείμενα των παρακάτω εκδοθέντων λογοτεχνικών έργων, και ο καλλιτεχνικός σχεδιασμός και η σελιδοποίησή τους (Layout, Design):

- 1.- Του βραβευμένου από τον «Παρνασσό» θεατρικού έργου «Ο Τελευταίος Βασιλιάς» (Άγης Δ' της Σπάρτης), της έκδοσης του 1985.
- 2.- Του Α' Μέρους του πεζογραφήματος «Οράματα» (με υπότιτλο: Ένας Καθολικός στο Άγιον Όρος της Μακεδονίας), της έκδοσης του 1993.
- 3.- Της Γ' Έκδοσης 2015, του επίσης βραβευμένου από τον «Παρνασσό» μυθιστορήματος «Περσέας, ο τελευταίος βασιλιάς των Μακεδόνων», αποτελούν:

για τις συγκεκριμένες αυτές εκδόσεις, μέρος των πνευματικών δικαιωμάτων του εκδοτικού οίκου «Μαλλιάρης-Παιδεία». Όλα τα λογοτεχνικά κείμενα και οι πρόλογοι, αυτών αλλά και των υπόλοιπων έργων ανήκουν, χωρίς κανέναν περιορισμό, στην πνευματική ιδιοκτησία (copyright) του συγγραφέα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1.- Η μορφοποίηση και η επιμέλεια των κειμένων, όπως και στα άλλα έργα, πραγματοποιήθηκαν από τον ίδιο το συγγραφέα και όχι από εξειδικευμένο επιμελητή εκδόσεων. Για το λόγο αυτό, οι αγαπητοί αναγνώστες ας κρίνουν με επιείκεια τα τυχόν επουσιώδη λάθη και τις τυπογραφικές παραλείψεις που, ενδεχομένως, θα εντοπίσουν.

2.- Άλλα ψηφιακά έργα του ίδιου συγγραφέα υπάρχουν, για δωρεάν ανάγνωση και εκτύπωση, στην ιστοσελίδα: siskoslogotexnia.gr

.....Μια τέτοια κοινωνία θα πρέπει να είναι πραγματικά ελεύθερη και δημοκρατική, με σεβασμό προς τον πολίτη και τα ατομικά δικαιώματα, χωρίς διακρίσεις φυλής, θρησκείας ή χρώματος. Η οποία να δίνει τη δυνατότητα στους πολίτες της να εργάζονται ελεύθερα και δημιουργικά, για να απολαμβάνουν ισότιμα τα προϊόντα του πλούτου. Μια κοινωνία πολιτισμού κι ελεύθερης διακίνησης, που να μην αποδέχεται κι ούτε να επιβραβεύει ως τρόπο δημιουργίας, τη χυδαιότητα και τον εκφυλισμό στην τέχνη.

Με τέτοιες ηθικές βάσεις, η ευρωπαϊκή κοινωνία θα ήταν μια πραγματικά χριστιανική (αλλά όχι θεοκρατική) κοινωνία, χωρίς εξοργιστικές ανισότητες ανάμεσα στον πλούτο και στη φτώχεια. Βασισμένη στα διδάγματα του χριστιανισμού και των αρχών ηθικής τάξης της ελληνορωμαϊκής φιλοσοφικής σκέψης.

Απόλυτα ανθρωποκεντρική, αλλά που θα έχει τη θέληση και το θένος να αυτοπροστατεύεται με αμείλικτη αλλά δίκαιη αυστηρότητα, από μια αμερόληπτη κι ανεξάρτητη Δικαιοσύνη... Που να μη διατάζει να εξουδετερώσει όσους θέλουν να την αποδιοργανώσουν... Και που να ισχύει ένα νομικό σύστημα ελέγχου, το οποίο να βασίζεται στη χριστιανική και δημοκρατική αρχή: «Δεν επιτρέπεται να κάνεις στους άλλους, αυτό που δεν θέλεις να κάνουν σ'εσένα κι άλλοι».

ISBN 978-960-9763-16-5